

STANISLAI
KONARSKI
E SCHOLIS PHS
OPERA LYRICA.

QUIBUS ACCEDUNT
OPERA EJUSDEM POETICA
POSTHUMA.

EDITIO TERTIA
PRIORIBUS EMENDATIOR

ATQUE AD USUM MAXIME
SCHOLASTICAE JUVENTUTIS
ACCOMODATA.

VARSAVIAE,
TYPIS PP. SCHOLARUM PIARUM.

1826.

K-84/
181 P

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0490271

gm

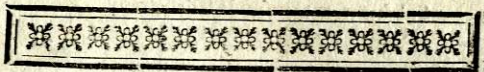

73462

EDITOR
LECTORI.

*P*ost deperditas, imo et ab ipso
Auctore combustas complures,
quas in juvenili aetate conscrip-
serat, Odas, paucas quidem has,
quas colligere potui, in lucem e-
dendas, r. que pro Viris eruditiss,
sed duntaxat ad juvandam fa-
cilius Adolescentibus studiosis ea-
rundem intelligentiam et captum,
aliquibus notis esse illustran-
das, censeo. Adjunxi his sermo-
nes Ejusdem duos, et carmen,
ab interitu vindicandum ad
STANISLAUM Poloniae RE-

GEM. *Vanum id quidem et prope temerarium esset, Auctores Latinos nostri aevi, priscis illis Latinae linguae Parentibus, facultatisque Poeticae Principibus comparare. Venusini tamen et styli elegantiam, simplicitatem, ac claritatem, et sententiarum gravitatem, si quis fortasse prae hoc nostro clarissimo Auctore, felicius propiusve assecutus sit, tuo, Lector benevole, iudicio decernendum relinquo.*

ODE I.

AD JOANNEM COMIT.

WIELOPOLSKI,
PALATINUM SANDOMIRIÆ.

De-Simulatione hominum.

O fronte clara cui animus nitet,
Intaminata candidior nive,
Et artis ignarusque tectae
Fraudis, et insipiens nocendi!

Nec cerberus, nec bellua centiceps,
Nec tam Medusæ Te caput igneae,
Terrent, et intortos capillis
Eumenidum patieris angues;

Vultus dolosi Te feriet magis
Aspectus: ut qui dulce fluentibus
Verbis, et improvisa laeto
Callidus ore tegit venena.

Aperta vis, et fronte palam truci
Intectus hostis me petat; aut fuga

Subducar, aut non nuda telis
Objiciam latera, atque pectus:

Sed quem fidelem, quem similem Tui
Putes amicum, qui caveas? Vaser
Vel inter amplexus, jocosque,
Exitium dabit innocenti.

Jam non inepte, noctis adultera
Somnique proles, (1) exagitat Deos,
Quod ad cor infesti negarint
Exiguam male Di fenestram.

Spleni (2) timerem forsán ego Tuo
Inter cachinnos, quos Tibi Regia
Cieret isthaec nostra, risu
Democriti sapientiores:

Nam tum videres praelia dissonae
A mente linguae. Scilicet iufinis,
Summisque certatur, prior qui
Decipiat, meliusque fallat.

Ut pejeratur! perfida credulae
Illudit ut pars! brachia brachiis
Miserentur, osculisque (3) fervent
Ora, genaeque genis cohaerent.

(1) *Momus somno Patre, Matre nocte genitus.*

(2) *Ne splen prae risu rumpatur.*

(3) *In versu 3 Odae Horatianae: Horatius tertio versus pede utitur fere semper Spondaeo. Sarbievio suffecit unum Horatii, aliterumve exemplum: Ode 3. Lib. II. Socis*

Et labra labris, et manni manus
Inserta, quorum mens odilis flagrat
Vatiniensis, et proterva
Ira modum, seniumque nescit:

Quorum (vetustae si qua fides rei) (1)
Cremes eodem corpora si rogo,
Se dividat cinis, malignae et
Dissiliant ab utriusque flammae.

O more Patrum prisca fides! pudor
Sanctumque verum, non violabiles
Nexus amicorum, o beata
Simplicitas, animi nivesque!

Iuste perosae nos hominum genus, !
Si jam redistis praecipiti fuga
Ad astra? jam linguamus et nos
Fana, laresque lupis, et apris.

At fas (2) Zagostj sit mihi vivere
Tecum (Sorores stamina ni secunt)
Qui charus es charis amicis:
E veteri Tibi duxit auro.

exitura nos in aeternum. et Odae 19. Lib. II. Disjecta non levi ruina, ubi tertius pes est jambus, ut multis locis eodem tertio pede Jambo usus fuerit; praesertim cum ita voces sint positae, ut nihil senium, sonumque carminis vitient. Hoc sit responsi loco cuidam diligenti nimium Critico.

- (1) *Eteoclis et Polynicis fratrum infesti cineres in rogo se se seperarunt et flammae.*
(2) *Pagus amoenus in Provincia Cracoviensi.*

Natura mores, sparsit amabile
 Et toto honestum pectore. Tu mihi
 Credēris in iuratus ultro,
 (1) Pace Diis Laribus relicta.

O D E II.

*Vaticinium e Juventutis educatione de
 futura Republica.*

Discitur mox e pueris Virorum
 Indoles: primis meliusque se se
 Omne virtutis, vitiique semen
 Prodit ab annis

Scire vis, denis, quīs abhinc futurus
 Sit (2) status (3) lustris? bona Civitatem
 Fors (4) manet? vel fors mala? sume molli
 Omen ab ungui.

Castra Praefectis, Patribus Senatus,
 Curiae (5) Consis, pia templa Mystis

- (1) *Non evocando iuramentis Deos lares, per quos veteres jurabant.*
- (2) *Status Reipublicae seu Civitatis.*
- (3) *Dimidio abhinc saeculo, seu 50 annis. Lustrum quinque annos tenet.*
- (4) *Fors, fortuna, Idem quod sors.*
- (5) *Deus consiliorum.*

Quam bonis stabunt? studiis sagax in-
 cumbe (1) Iuventae.

Inde mansuri cape fata Regni.
 Qualibus pubeim sibi format ipsa
 Moribus, tales habitura Res est
 Publica Cives.

O D E III.

*Ad Clarissimos Juvenes Collegii Nobilium
 Varsaviensis.*

Candidi coetis hominum recentum
 Nuperi Cives, animaeque magno
 Additae mundo, faeculae Promethei
 Vivida flamma: (2)

Quod suum Vobis (3) olor ante lethum
 Ultimo plectri tenuique nisu
 Occidit, sciri, repetique dignum
 Discite carmen.

- (1) *Incumbe studiis, id est, considera quibus rebus se se occupet Iuventus.*
- (2) *Promethea igne de Coelo allato homines animasse, Poetae canunt.*
- (3) *Senex Poeta, canus ut olor. Olores mortuos canere, quidam scribunt.*

Adsit hic pubes nisi digna Phaebo:

At sacris exeste procul (1) profani.

Prima res: Divum (2) metus estol prima

Lex Sapientis.

Ni Jovis cautus vereare tela,

Nulla vis legum satis est. Honos quid? (3)

Ipsa quid virtus? quid inane vani

Nomen honesti?

Quod (4) bonis aequae, quis enim malisque

Abnuat? dum sit scelus arte (5) tectum?

Ora nec, felix sine teste crimen,

Pervolet urbis.

Criminis vitam juvat innocentem

Fasque sectari, memores. (6) paratae

Quae piis sedes, quis in impiorum

Pectora vultur

Saevit arguto sine fine rostro.

Nil erit, nil est ita forte, nil plus

(1) *Juvenes profani seu impii à sacro cantu procul este!*

(2) *Dei timor, prima lex hominis sapientis.*

(3) *Honor, virtus, honestum, sine Religione nihil sunt.*

(4) *Quod honesti viri nomen, bonis aequae ac malis denegari non potest. Honestas enim est honoris status.*

(5) *Honesti videntur homines, quamvis occulte peccent.*

(6) *At qui sunt memores alterius à morte vitae, et vulturis aeternum pectora rodentis, illi vitam innocentem ducunt.*

Inque mortales valet, ut futuri

Spesve, timorve,

Inverit post haec memi. esse, (1) tantum

Rege felici, Patria beatà

Nempe felices licet esse Cives,

Esse beatos.

Laeta libertas tibi? quae salutis,

Patrià, spes est, pereunte? Durum (2)

Servitus nomen! ne habent verendum

A Jove quidquam

Pejus, irato, populi protervi,

Namque qui leges violant (3) eorum

Impiis Brontes, Steropesque cudunt

Vincula collis.

Servititem non metuis? quid ergo

Liberum nasci? [pudor et nefas!] quid

Usque nutrirì vetità (4) Tyrannis

Profruit aurà?

Liberis cheu male nata proles

Civibus! Sors o lachrymanda Patrum!

(1) *Secunda à Religione res, cujus Juvenes memores esse oportet, est eorum felicitatem, è Patriae felicitate pendere. Ubi enim erit libertas, ubi salus nostra, si Patria perit?*

(2) *Servitute nihil durius, nec populi pejus à Jove puniri possunt, quam servitute.*

(3) *Brontes et Steropes fabri Vulcani, servilia vincula cudunt in violatores legum.*

(4) *Quid nasci, quid educari profuit in libera gente?*

Cara libertas, quibus empta tanto est
Sanguinis alvō.

Si tamen vestris fluit ille venis,
Este virtutis memores Paternae;
Rebus et jam nunc Patriis, speique
Vivite magnae.

Vos labor, vos Spartae imitata (1) leges
Vita, dejectumque (2) decet vibrato
Missili crustum, procul et petita
Poma sagittis.

His egent artus studiis, in omnes
Martios usus. (3) Potior necesse
Sit tamen Vobis animique major
Cura colendi.

Mira naturae (4) variumque pondus,
Atque mensuram, numerosque rerum,
Hospitem mundi attonitum, novumque
Nosse juvabit.

-
- (1) *Durissimae erant Spartaee leges educandae Iuventuti praescriptae, labor, fames, flagra, etc.*
 (2) *In Balearibus Insulis, Matres esurientibus filiis frustra panis et similia jentacula in sublimi trabe ponebant, quae funda iaculo deicerent, atque tum demum ederent*
 (3) *Exercenda sunt quidem corpora ad belli usus, sed major cura animi excolendi esse debet.*
 (4) *Physicam, et Mathematicam callere, plurimum juvat Iuvenes, novos mundi hospites.*

Proderunt olim cupida retenta
Mente, per libros meditata (1) doctos;
Pace dum bellove, Senator, et Dux
Grandia promes.

Caeteras at res superet cupido (2)
Tota discendi, bonus arte Civis, quā
Audias quondam. Huic studio Tibi do
Lustra quaterna. (3)

Is sapit, prudens, is amatur et Dis,
Qui comā leni, (4) teneraque tangi,
Anteit canos bene cogitatis
Rebus, et ausis.

Ille mox aptus docilisque, pectus
Molle virtuti sine lite praebet,
Et regi semper facilis, senili
Se sinit arte.

Dura, nec fraeni patiens Inventa,
Immemor, temnensque probè monentūm,
Objicit quam se male sana certis
Mille periculis!

Nonne percussum pelagus ruentis (5)
Icari lapsu? puerique saevus

-
- (5) *Lectio librorum juvat, cum lecta, et meditata in consiliis pacis et belli promentur.*
 (2) *At imprimis cupere Iuvenes oportet, ut discant artem, qua boni Cives esse possint.*
 (3) *Impendant huic studio annos 20.*
 (4) *Qui à teneris ita cogitat, ita agit, ut canus.*
 (5) *Notae fabulae Icari, et Phaëthontis è nu-*

Vos monet casus, temere Paterna
Lora tenentis?

Iam quod extremum moneam: decori
Anxius pulchrae juvenisque famae,
Colchicis (1) herbis fugit, et magis men-
dacia peste;

Plus venenosi neque scorpionis
Horret in visu, nec abominandi
Strigis in plumâ, neque turpis atro
Sanguine ranae.

Inscius fraudis, niveusque, centum,
Laudibus praefert, titulisque centum,
Dicier verus, fideique cultor
Inviolatae.

Certa, quam solers imitetur, illi
Norma, mentitus Phocion in omni
Nec semel vita. Tamen ille magnas
Rexit Athenas.

Impudens Lethæ pereat Intosa
Tuscus (2) exosus, malus et magister
Principum, pravâ simulatione,
Hosteque veri,

Regias ut qui vitia vitas;
Qui vafros ac artifices latentis

*bibus deciduorum ob neglecta Parentum
consilia.*

(1) *In Colchide Regione Asiae venenosissimae
herbae nascuntur.*

(2) *Machiavellus origine Tuscus.*

Callidos falsi, jubet esse, Regum,
Vappa (1) Ministros.

Vos (2) Aristides ego, Vos (5) Agrippas
Curiae sanctae precor, atque castris;
Vosque fortes, innocuos, pios, ju-
stique tenaces

Opto. Poscendum tacitis ad Aras
Rite fumantes precibus salubre
Corpus, ut mens et bona sit: relinque (4)
Caetera Parcis.

-
- (1) *Homo nihili, in quo nihil verae virtutis,
qualis Machiavellus.*
 - (2) *Summus et justissimus Civium Athenien-
sium.*
 - (3) *Agrippa Augusti Octavii sapiens optimus-
que Minister.*
 - (4) *Ut Parcae benignae, quam diutius fieri po-
test, vitae stamina conservent.*

ODE IV.

AD ADAMUM STANISLAUM

GRABOWSKI,

PRINCIPEM EPISCOPUM VARMIIENSEM.

Mala belli Prussici, esse irae Coelestis effectus.

O! qui labores tutus inuitiles,
Aestusque ponti e littore contuens,
Casus, volubilibusque tecum
Ipse vices meditare fati:

Qui nunc Britanno, nunc domino maris (1)
Parere Gallo (2) caerulea conspicias:
Libensque binarum recensens
Parta (3) Semiramidum trophaea;

- (1) *Nunc maris victorem Gallum, nunc Britannum conspicis.*
- (2) *Caerulea Poëtis, idem quod maria, quae caerulei sunt coloris.*
- (3) *Binæ Semiramides, duae Imperatrices Romanae et Russiae. Semiramis Assyriorum Regina feminarum celeberrima.*

Non sectus (1) aequè, quos tremis, et colit
Orbis, thronos tres, Regnaque maxima
Metire, sabuloque (2) campos
Et patriis steriles arenis.

Emersit illis, et caput extulit,
Unita quem vis foedere triplici
Non terret; Alcides (3) protervus
Geryonem nihil ut minacem

Expavit, etsi mole tricorporem.
Qui solus, instar centimani (4) Gigis,
Se dividit partes in omnes
Undique (5) lynx, et acutus Argus:

Nunc ense prudens aggreditur pari,
Cauto retrorsum nunc resilit pede:
Et perdit, et refert amissas
Ancipiti sibi Marte palmas.

- (1) *Quos orbis non aequaliter inter Principes sectus, ac divisus colit, Thronos tres, et Regna maxima metiaris ex una parte: notum est: tria magna Imperia arma junxisse contra Regem Borussiae: Austriacum, Gallicum, et Russicum.*
- (2) *Alia ex parte metiaris Marchiam Brandeburgicam totam fabulosam, quae Veteribus Scriptoribus vocatur arenaria S. R. Imperii. Sabloniere du St. Empire.*
- (3) *Hercules ita dictus ab Avo Alcaeo, Geryonem Regem Hispaniae, quem fabulae tricorporem memorant, aggressus: appellatur autem eo nomine Borussiae Regem.*
- (4) *Gigas Briareus centum manuum.*
- (5) *Lynx visu animalium acutissimus.*

Quot foederatis, quamque potentibus
 Pugnatur armis? illum aries (1) stupet
 Iam quintus, ut bello recentem,
 Cingi Equitum, Peditumque nimbo.

Quorumve Regum? quotve superbiae (2)
 Insultat? ipsa caede ferocior:
 Unus, novo sceptro, (3) manuque
 Imperiis tribus hostis impar!

Quin ille dena clade animosior,
 Majore semper castra quatit metu,
 Victusque, Victori timetur:
 Ut metuenda, cruore viso,

Pyrrhi Pelidae (4) terribilis bidens;
 Aut qualis (5) ictus cuspidis, plus adhuc
 Ferocit, ac immane rugit
 Rex nemorum, nemorisque terror;

Et [ni ruentis sisteret impetum
 Cunctator (6) unus non superabilis]

-
- (1) *Per quintum, cujus signum aries.*
 (2) *Superbiae, potentiae, Virgil: Late Regem belloque superbum, id est: potentem. Horatius: Quaesitam meritis sume superbiam, id est: famam et gloriam.*
 (3) *Regum Europae Rex Borussiae penultimus.*
 (4) *Pyrrhus, Rex Epiri, ex Peleo et Jove genus ducens, contra Romanos armavit Elephantes. Elephas est duorum dentium, viso colore rubro, vel sanguine exasperatur.*
 (5) *Leo.*
 (6) *Daunius invictus Imperator Austriae.*

Daturus horrendas per arva
 Proxima, perque remota, caedes.

Ter (1) qui et ministram fulminis alitem
 Expertus, unguisque implacidos, nova,
 Nec ante vulgatas per artes,
 Bella, novos meditatur ictus.

Aut ille tandem vincet, et ultimus (2)
 Ridebit, [ut quae sera dies velit,
 Latent in incertis!] aut si
 Dis placet [et moritura vates] (3)

Cassandra, si quod praecinuit malum
 Omèn Borussia] occidet, occidet:
 Sed strage, quæ texit, tegetque
 Innumeros prius ille campos!

O mallet enses jungere (4) Noricos,
 Et Roxolanos (5) ille suis, truces

-
- (1) *Tribus insignibus victoriis Russorum fractus. Imperii Russici, insigne Aquila biceps.*
 (2) *Proverbium Gallicum; Celui rira bien, qui rira le dernier.*
 (3) *Cassandra Priami filia, Fates Trojana, quo nomine hic appellatur Mater Regis Borussiae, quae ante obitum, vulgo narratur male ominata fuisse de exitu belli praesentis; Omen tamen vel nullum, vel falsum fuisse, belli eventus ostendit.*
 (4) *Austriacos.*
 (5) *Russos.*

In Thracas, attritisque lunae
Cornibus (1) Odrysiae, (2) Eois

Regnis, et (3) Urbi, demere compedes;
Quam Christianâ pube, mapalia,
Patresque grandaevos, et olim
Iam (4) steriles spoliare Matres!

Non ergo coeli vindicis esse rem
Putes? aut nostri in generis necera
Non saeva connivere fata?
Quot jugulis eget expiari,

Quo victimarum sanguine proli
Impurus orbis? Credo, (5) Diespiter
Offensus iratusque, dum igni
Nubila divideret corusco,

Certos aquarum rumperet alveos,
Montes abyssis, et pelagus solo
Misceret, illinc inquinatos
(6) Turpe thoros, simul inde spretas,

-
- (1) *Odrysiae, Thraciae, Turciae, idem est.*
 - (2) *Eos, Aurora.*
 - (3) *Byzantio, novae Romae, seu Constantino-*
poli.
 - (4) *Effetas, senes, et jam pridem pariendo*
non idoneas.
 - (5) *Diespiter, Iupiter diei, vel Deorum Pater*
cum fulmina jaceret.
 - (6) *Irreligionem, luxuriam, et injustitiam ul-*
turus Jupiter.

Uturnus aras, et Themidis (1) fugam,
Hanc ille belli perpetui facem
Incendit, in caput Nepotum
Prorsus avis sceleratiorum:

Quibus nefastos Relligio jocos,
Et thura risus (2) Sardonios movent:
Qui templa vel temunt supremi
Caelicolumque, hominumque Regis:

Vel si frequentem, visere (3) fornices,
Cellasve lenarum, oppidò crederes:
Qui nosse se testantur, (4) inter
Nectaris, ambrosiaequae ripas

Divos beato difflyere otio,
Incurios nostri: à quibus audias:
(5) *Si sit Deus quisquam? reliquit*
Res hominum; regit omne casus;

Semenque brutis, ac animis idem est,
Et finis idem. Sic vetitum bonis,
Sperare; sic impune pravis
Omne nefas licuit, licetque.

-
- (1) *Nota Themidis, seu Astracae è terris in*
Coelos fuga.
 - (2) *Sardonius, seu stolidus absque causa risus,*
vide Solin. c. 4. (al. 10).
 - (3) *Fornices, loci impuri, à quibus fornicariae*
dictae, lenae, mulieres ibidem praesides.
Adverbium oppidò idem quod multum, vel
penitus significat.
 - (4) *Philosophi Epicurei, qui testantur, Super-*
is nullam curam esse rerum mortalium.
 - (5) *Sermo es impiorum de Deo.*

Astraea terris iussa nocentibus
 Exesse, jus et flagitio datum:
 Risitque Praetoris (1) secures
 Culpa ferox. Scelus omne tutum est.

Metum Deorum, tecta (2) lanugine
 Exemit actas, jam bene crimini
 Matura, nec rudis struendi
 Innocuae (3) pedicas puellae.

Iam nuptiis nil prorsus inest sacri:
 Iurata flocci Numina. Nec faces
 Horret vel incestas adulter,
 (4) Hercyniae cui more Silvae

Fas est solutis vivere legibus.
 Coelestis haec non ira (5) piaverit?
 Hoc fonte (6) profluxere clades:
 Inde gravis mala longa belli.

At nos profano, tela Deum, fera
 Temnemus ausu progenies? Iovi

- (1) *Praetoris, seu cujusvis judicis.*
 (2) *Lanugo: pili primum succrescentes, mollesque in barba juvenum.*
 (3) *Pedicae, quibus pedes capiuntur; pedicas struere, est insidiari.*
 (4) *Hercynia Bohemica silva pro quavis alia; more silvae, more belluarum.*
 (5) *Piare, expiare, eluere, idem est.*
 (6) *Ethnicus quoque Poeta idem fassus est: Facunda culpa saecula, nuptias Primum inquinavere, et genus, et domos: Hoc fonte derivata clades In Patriam, populunque fluxit.*

Infesta jam dudum propago?
 Dura trucid soboles (1) Typhoei?

Densis Olympus fulminibus ruat!
 Pudor fateri nos velat impius,
 Ictus ab ultrice Tonantis
 Ire manu, pluviasque flammis.

Fas sint scelestis talia. Numini
 Nos ritè sancto (2) ferre litabimus;
 Iraeque, quae proccidit enses,
 Ter placido faciemus (3) Agno.

- (1) *Fera progenies Typhoei, qui primus Gigantum bella Jovi movit.*
 (2) *Pane Eucharistico.*
 (3) *Vitulâ, haedo, agno, facere, est idem, quod sacrificare.*

ODE V.

AD VENCESLAUM

RZEWUSKI,

PALATINUM CRACOVIENSEM, CAMPESTREM
EXERCITUS DUCEM.

*De infracto Regis Augusti III rebus ad-
versis animo.*

Principis Cari [decet hocce nomen
Optimos Regum, Patriaeque Patres]
Principis Cari, mala, qui misertus,
Uttua sentis. (1)

Cui salus Regis, cui vita Regis,
Est salus Regni, populique vita,
Si quid, Augusto, metuis sinistri
Forte? videsne,

(1) *Civis et Senator, quo nullus aut moribus sanctis, aut fide in Reges, meritis de Patria magis conspicuus, aut ingenio et doctrina celebrior, multa excellenter carmine latino et patrio scripsit de Regis afflictis fortuna.*

Qualis (1) Ægei decus, alta rupes,
Objicit saevo latus omne Ponto?
Et minas Euri, procul et furentes
Despicit undas?

Fluctibus tunsae quatuntur, illâ
Prorsus immotâ, pereuntque naves,
Glutiunt rictu patulo pilosae
Corpora (2) Phocae.

Æolus claustris volitans apertis,
Misceat terris pelagus! quicquid
Prospicit motis titubare ripis
Funditus irbes.

Mugiant nubes, gravis ira Coeli
Fervidos ignes jaculetur! illâ (3)
Creber, illaesa, resilit caduci
Fulminis ictus.

Robur invictae solidaeque mentis
Tale Dis debet, quoties iniquae
Sortis, Augustus, petitur malignis
Undique telis.

Densus absumptam populante flamma
Obruit Dresnam cinis, urbiumque

(1) *Alta quaecunque rupes in mari Aegeo prorsus immota.*
(2) *Phocae belluae marinae voraces, pelle pilosa instar canum tectae.*
(3) *Ab illa rupe illaesa creber fulminis caduci ictus resilit.*

Genuna pulchrarum cadit! [O nefastas
Militis iras!]

Ille deletae Patriae superstes
Horridi spectat mala longa belli,
Major Anchise, Priamoque flente
Rudera Trojae.

Pectus haud illi tamen aere fusum,
Regiae cladem, populi, Domûsque
Sentit, ut fas est, tener ut Maritus,
Ut Pater, et Rex.

Patrii damnum grave Principatus,
Triste, captivae, simul urbe capta,
Conjugis funus, sobolisque sanctae (1)
Pignus ademptum.

Ille sed, volvi bene cuncta, Divûm
Lege coelesti meditatus, omnem
Fronte tranquilla placidaque, fati
Excipit urnam.

Ordinis gnarus, sapientiaeque,
Conditum nutu moderantis Orbem,
Se sinit duci, facilemque jussis
Omnibus aptat.

Ille non rebus tumidus secundis,
Non et adversis minor est. Urâque
Prorsus (2) Hussaei Ducis instar, aequè
Sorte beatus.

(1) *Non longe post mortem Reginae Mariae
Josephae Austriacae, Amelia Reginae
Hispaniae, Regis Filia obiit.*

(2) *Job Vir de terra Hus.*

Ille quem nullis pavidum ruinis,
Quem sui semper similem, videbit,
Si ruat certis, propriisque motus
Sedibus Orbis.

Regis exemplo sapienter et nos
Juverit, quosvis ita ferre casus,
Et frui longa, Pyliosque in annos
Sospite vita.

Alea immutabilis est Deorum,
Facta quae de me fuit. Inque Caelo
Fixa de nobis semel, addo, nunquam (1)
Interituris.

Saepe mortales inopina terrent,
Inscios seri peuitus futuri;
Sed Deus, quae principio carente
Sanxit ab aevo,

Quae sub aeterna latuère nube,
Tempus evolvit veniens, diesque;
Quidque Di pridem statuère, praesens
Detegit hora.

Sed tamen si nunc male, non deinceps
Sic erit semper male. Luci opacum
Cedit. Iustat ver hyemi. Corusco
Mite serenum.

(1) *Quae in Coelo semel stata sunt de nobis, ea
ego addo rebus, quae nunquam interire,
seu quae nunquam nos praeterire possunt.*

O D E VI.

A. D.

V A T E L U M,

DOCTISSIMUM DE JURE GENTIUM
SCRIPTORUM.

Saxoniae desolatae calamitates.

Regibus, Musisque, Vatele grate:
Solius pennâ metuente falsi,
Saxonum, contra Ducis arma summi,
Jura tueris (1)

Audii primas docuisse leges
Nube devectam populos Minervam.
Te, tuos Cives, hominumque late
Te genus omne,

Quod licet, quod non licet, edocente,
Ipsamet per Te erudiisse gentes,
Et tuo, natura videtur ipsa,
Ore locuta.

(1) *Bello durante cum Rege Prusso, Vatelus pleraque pro Saxonia scripsit.*

Vi sed injustae, modo fas et aequum,
Pacis et belli sacra jura, quid sunt?
Dat suo terris documenta, tristi
Misnia fato.

O Vitikindi populosa Regna! (1)
Imperi sed, meliorque pars, et
Roma, quam dudum peperisse magnos
Sensit Othones (2)

O et à saxis male nuncupata
Fertilis tellus! cui nec Tarentum (3)
Uberem glebam, neque disputet Cam-
pania felix.

Artium mater: quid enim repertum,
Callidis (4) Gallis, Italis, Britanno?
Impigrum quod fors latuit? quod acrem
Saxona fugit?

Fons opum, multis, medio sub axe,
Ditibus terris, populisque frustra
Invidendarum: careas licetsi
Gange, Tagoque,

Sed quid haec Musae memoratis atrae?
Hoc fuit nuper, fuit hoc beatum

(1) *Vitikindus, celeberrimus Dux Saxoniae, Carolo Magno Imperatore.*
(2) *Tres hujus nominis è Domo Saxonica Imperatores.*
(3) *Urbs magnae Graeciae in Calabria Regione fertilissima.*
(4) *Scientibus, peritis, sagacibus.*

Ilium, (1) nunc est rogos, ac arena
Andabatarum (2)

Barbaris quid nos melius? ferinis
Quidve Centauris, (3) Lapithisque? Plures
Edidit strages ubi, plus an usquam
Saeviit hostis?

Oppidis dudum, vacuisque pagis
Parte centena, cupidus, vel ipsum
Martiae pubisque laboriosae
Tollere semen.

Sanguinis, jam bis duodena caedes,
Miscuit tantum vel humo vel undis,
Sera vix diras reparare clades
Possit ut actas.

At nec umius sat erit quieti
Otium saeculi, sinuosus Albis (4)
Pristino flori bene restitutas
Spectet ut urbes.

Omnibus tetrae cecinere Parcae
Terminum Regnis, Sua jam peracta
Fata sunt istis, eadem relictis
Imminet urna.

(1) *Arx Trojae Regia.*

(2) *Gladiatores, seu populi, qui clausis oculis digladiabantur.*

(3) *Centauri, medii homines, medii equi.
Lapithae, populi Thessaliae bellis continuis,
caedibusque clari.*

(4) *Fluvius Saxoniae, infra Hamburgum in
Oceanum influit.*

Omnibus sors haec metuenda. Nam quis
Eximat duris vicibus vel unam
Gentium, vultus variante Luna
Inferiorum? (1)

Haec cadunt, his mox aliae resurgunt
Fortiores alterius ruinis:
Quae novis cedent: neque parceret istis
Seriis aevum.

Fallor? an quisquam melior Deorum,
Auguri Vatem monuit sinistri?
Spes bonas laevo (2) tonuitque Coelo
Laetius omen?

Mercium sedes, et amica Musis,
Tempus ut saevi fuit ante belli,
Copiae, sic post erit, audietque
Lipsia cornu.

(1) *Gentium, quae sunt infra Lunam, vultus
continuo variantem.*

(2) *Auspicia faustiora erant e laevo, quam
e dextra regione Coeli: Laetius omen to-
nuit, seu intonuit nobis spes bonas.*

ODE VII.

IN ILLUD POETAE:

SI VIS NUBERE, NUBE PARI.

CUM ADAMUS, DUX IN KLEWAN ET ZUKOW, PRINCEPS CZARTORYSKI, GENERALIS TERRARUM PODOLAE PRAEFECTUS, ELISABETHAM COMIT. DE FLEMING, SUPREMI MAG. DUCATUS LITHV. TESAU-
RARI FILIAM, SIBI CONNUBIO FELICI JUNGERET, 1761.
d. 19 NOV.

Et pares secum sociare dextras,
Et pares inter similesque, sacris
Nuptiis, gaudent hilares adesse
Dique Deaque.

Sorte quid fausta, meliusque lectum
Par ut est istud? quod utrinque jures
Invicem natum sibi, grande seri
In decus aevi.

Ea Jgellonum serie vetusta,
Si Ducem clarum traho? par origo

Ex Avo Nuptae: propiusque se fons
Dividit idem (1)

Parte jam quantum thorax ex utraque
Splendeat? quali radietque luce
E Sieniavitis, Lubomiriisque,
Valsteniisque?

Balthici quondam Domini potentes
Littoris, quanto, veteres Flemingi, (2)
Nomen illustrent, thalamosque Sponsae
Lumine? specto.

Quaevae fortunae coeunt in unam,
Cerno privatos superare census:
Ipse sed novit Plutus, haec, an ille,
Ditior Haecres?

Hic opes, aetas, genus, et venustas,
Mutuo certant, parilisque virtus,
Dona naturae, simul et magistrac
Palladis artes.

Dira nec Latona, (3) Parens, jugandae
Anxiam quae das operam juventae,
Lectius quidquam numeres, perenni
Foedere junctum.

- (1) *Duces Czartoryscii Magnus Cancellarius Lithvanicae, et Palatinus Russiae Fratres germani, hujus Filius Princeps Adamus, illius ex filia Neptis Elisabetha Flemingia.*
(2) *Flemingorum Comitum familia potens et illustris in Pomerania.*
(3) *Latona Dea apud Veteres connubiorum.*

ODE VIII.

AD JOSEPHUM DE PRUSSIS PRINCIPEM

JABŁONOWSKI,

PALATINUM NOVOGRODENSEM, EQVITEM S. SPIRITVS.

SERMONE CUM EO HABITO

*De Patriae Libertatis incuriis, et
proditoribus.*

Si Te sollicitum tuae
De fatis Patriae, saepe quatit metus,
Si rebus, prout assoles,
Prudens, Imperii Sarmatici, times,
Heroum Soboles, Avis,
Princeps ac Atavis edite fortibus;
Segni Pieridum choro (1)
Linquamus tenerae ludicra tibiae,

(1) *Linquamus, ut otiosae Musae cantent ludicra et dulcia: nos res ipsa monet, barbyton, seu lyram tristem sumere, et plectrum flebile, quod vel durissimum, ut aes triplex, pectus in planctus solvat,*

Et dulcem strepitum lyrae.

Nos res ipsa monet, barbyton asperam,

Et tristem gravibus modis,

Ac plectrum potius sumere flebile,

Quod vel pectoris aes triplex

Solvat, si scopulos mollit Orpheus,

Si praedam tulit inferis,

Aures carminibus pandite, vos quaeis

Libertas nihili Patrum:

Tanto quae Proavis sanguine constitit.

O Cives male Liberi!

Donum, binae (.) opibus ditius Indiae

Quo majore carent Dii,

Donum, quo melius nullum homini datum est,

Utro perdere? quis furor?

Quidquid reptat humi, vel secat aëra,

Aut ludit tepido mari,

Devitat pedicas, rete fugit, capi,

Ac esse acrius, timet.

Auceps viminibus texat ut aureis,

Et gemmis caveam, vafer,

Mellitas Arabum figat arundines, (2)

Si quid suavius et thymo:

Auro quippe nitens undique, liberam

Intus, carcer, avem trahet?

An structam Pario (3) marmore Regiam,

si verum est, quod cantu lyrae Orpheus scopulos mollierit, et Eurydicen ab inferis revocaverit.

(1) *Orientalis in Asia, Occidentalis in America.*

(2) *Ex quibus in Arabia Felici dulcis succus exprimitur.*

(3) *Ex Paro Insula Archipelagi.*

Quoquò vult volucris vaga
 Campis aëreis, et nemori suo, et
Vasto praeferet aetheri?
 Includine sinet, se crate ferrea
Utro, magnanimus Leo?
 Sessoremne suum sponte feret, libens
An fraenos equus induet?
 Non invisa cui sit sua servitus?
Tœdet vos nisi, liberos
 Natos esse? piget vos nisi originis
Nolentis dominum pati?
 Vos? Vos Sauromatae? olim genus inscium
Et Romae et Capitolii? (1)
 Clari posteritas inclyta vos Lechi?
Nam quid, [proh pudor et nefas!]
 Sanguis Patricius non facis immemor,
Quo non exitum Tibi,
 Quo non vincla pares? Serius, ocyus,
Damno non reparabili,
 Pulchro jure Patrum degener excides:
Servilisque probrum notae,
 Venalis, timida fronte, geres nepos,
Tœmnat quem generosior, (2)
 Cui quaesita neget Phyllis et oscula,

(1) *Qui nescitis Romam et Capitolium. Nam Sauromatas nunquam Romana potentia vicit.*

(2) *Quem Phyllis, seu cara Uxor, nata libera, dedignata ut Virum servilem contemnat, cui oscula neget, et illi his vocibus contumeliam exprobrat: O! Vir quid Te ve-sordius, quid miserabilius, qui cum sis natus liber, fecisti te mancipium, ut Pa-rias ex Te servos, sisque Caput et parens*

Dedignata Virum, cui
 His contumeliam vocibus exprobrat
Quid vecordius? ipsemet
 Ortus liber, Avis ac Atavis Tuis,
Servos, quos paries, dein
 Addes, mancipiis tu caput et parens,
Tradant quae Domini asperioribus,
 Post se se Domini asperioribus,
Augustique Neronibus?
 Cyri namque, Titi, aut Aurelii, quot?
Heu! quò praecipitem trahunt,
 Imprudens quereris, fata Polone te?
Quid frustra immeritis, levis
 Insectare Deos? dic peto sanius
Quo me ducit in horridam
 Libertas temere versa licentiam!
Legum nomen inutile. (1)
 Nequaquam regimur legibus, at mali
Nos leges regimus. Tamen
 Exleges populos dicere barbaros
Fas est, et pueris licet.
 Privatae cuivis tantus amor rei,
Ut vel pernicie suae,
 Et fasces, et opes quaerere Patriae,
Prosit Civibus impiis.
 Nil illis Patriae, nil Reipublicae

nasciturorum mancipiorum, quae tradant Augusti Neronibus, id est boni Principes Tyrannis. Boni enim Principes, uti Cyri, Titi, Aurelii rarissimi sunt.

(1) *Deplorat legum contemptum, extinctum quae amorem Patriae, quo Romani, et Graeci tantopere suam Patriam prosequuntur.*

Usquam nomine inanius:
 Riderique potest, qui memoret, sua
 Pro Roma cupidos mori,
 Brutos, et Decios et Fabium genus,
 Aut qui, nil nisi gloriae
 Virtutisque avidos, caetera pauperes,
 Prae Persis opulentibus
 Laudet Spartiatis, et Lacedaemona.
 Astraeae (1) quid ego fugam?
 Impunem scelereum quidve proterviam?
 Tacta Altaria Judici
 Perjuro? immemori fulminis et Jovis?
 His Urbes periêre tot!
 Haec tristem minitant gentibus exitum:
 Cudunt implacidi Dij
 His in genua graves libera compedes.
 Jam quid certius! ultimum
 Si non exitum nunciat oscinis (2)
 Regno fatidicus, cui
 Desunt arma foris, consilium domi?
 Si Vates cecinit bene,
Vis consilii expers, mole ruit sua,
 Et quidquid viguit, perit.
 Sed jam rauca (3) mihi fila prementibus
 Respondent digitis: diu
 Tensae, languet iners et Citharae sonus;
 Nec tantum mihi flammis (4)
 Princeps, quanta tui vis calami. Tuum est

- (1) *Deplorat Astraeae, seu Justitiae exitium.*
 (2) *Avis auspicium ore canens.*
 (3) *Sed jam mihi fila lyrae rauca: nec bene respondent digitis prementibus.*
 (4) *Neque tantum mihi est spiritus o! Princeps, quanta vis inest tuo calamo, qui in omni genere multa doctè scripsisti.*

Cunctis scilicet artibus
 Doctas addere res, et nova lumina:
 Nullum ferme genus tuis
 Intactum studiis. Tu Zoroaste, (1) tu
 Archimede Magistro, iter
 Astrorum sequeris et vaga sidera.
 Turursum cupidus, vias
 Naturae ac animi scire reconditas
 Stoa, (2) Teque Platonis
 Misces discipulis, et Samii senis. (3)
 Jam vel lucida (4) Sardonyx, (5)
 Vel geminis facies eruta Caesarum, ac
 Nummis, quae nit et aureis,
 Aut incisa notis marmora publicis,
 Noscendi te avidum movent.
 Prisci cura tenet Te quoque temporis;

- (1) *Zoroastes Bactrianorum Rex Astronomiae peritissimus. Archimedes Syracusanus celeberrimus Astronomus.*
 (2) *Porticus Athenis celeberrima Poecile dicta, in qua Zeno Auctor Stoicae Sectae Philosophiam profitebatur. Stoa vox graeca, non latina.*
 (3) *Pythagoras è Samo Insula oriundus.*
 (4) *Sardonyx genus gemmae coloris rubei à Sardis primum repertae.*
 (5) *Laudatur Princeps à rarissima collectione veterum gemmarum cum vultibus Caesarum, et aliorum Heroum, à cognitione Veterum inscriptionum, à studio Historiae, à Genealogiis Principum Poloniae Familiarum editis, à vitis Imperatorum Polonorum descriptis.*

Et nunc cantus origines
 Regnorum dubias, et variam vicem
 Scrutaris, modo posteros
 Majorum titulis, et serie mones,
 Quonam sanguine sint sati.
 Per te vita redit fortibus et bonis
 Post mortem Ducibus: Viros
 Et pennam revocas immeritis mori:
 Quorum pro Patria datae
 Ingentes animae, pulchraque vulnera,
 Virtutem melius docent,
 [Torpentem penitus, sistimulo caret]
 Exemploque potentius
 Incendunt veteris pectora frigida
 Libertatis amore, quam
 Altera, gracilis fistula cum Lyra.

O D E IX.

*Execratio in malos Cives, proditoresque
 Patriae jacta.*

Coelo tonantis justa Jovis ihannus
 Centum coruscis ignea nubibus
 In Patriae prolem scelestam
 Horrisono plue tela nimbos!

Sinesne saevas rodere viperas
 Grae Parentis viscera? Si tamen (1)

(1) *Si in vita praesente scelera impunita triumphant, si bonos hic pati oportet.*

Lenti Dii sunt, impiove est
 Jussa sequi pede paena claudio,

Felixque crimen ridet, et omnia
 Virtutis aufert praemia si scelus,
 Si forte sors praesens honorum est,
 Dira pati nisi spe futuri?

At parte saltem jam (1) Stygis altera
 Di fraudulentis Ixionis rotas
 Parate! fumantesque taedas
 Tisiphones, simul et sororum:

Pasti Medusae pectora sentiant
 Virus colubri, rostraque vulturis
 Edacis, aeternosque morsus,
 Et Phrygii labra sicca Regis. (2)

O D E X.

IN IMPIUM POETAM.

*Quicumque sit Auctor carminis de terrae
 motu Ulyssiponensi.*

Jmpie! quid quereris? vesane! sceleste quid audes?
 Tantane rabie innoxios petis Deos?

(1) *O saltem in altera parte Stygis, seu in altera vita meritas luant poenas!*

(2) *Tantali.*

Innocuae quare à virtutis. Jupiter, ictu (1)
Orditur! et cur crimen haud prius ferit?
 Heus tu! si crimen, Divum prius ira feriret,
 Quot obruisset jam tuum telis caput?
 Tu vivis! coeloque moves Titania bella:
 Typhoea proles! et manus gravis Jovi.
 Fallor! an aridet nomen tibi forte Gygauntis?
 Hoc ne timescas rectius de te canam:
 Vivis! et insultas toties? impune? tot annis
 Divinitati? vilis et foetens cimex!
 Ingenio [fateor, quod non praestantius ulli]
 Ut destruas, quidquid sacri est, tantum vales?
 Nam tibi qui metro praestet, levio reque plectro,
 Scribatve melius, cogitet pejus, quis est?
 O he! sis sapiens! ast haec sapientia, quanti est?
 Cui cum pecoribus est idem summum bonum (2)
 Lotus fonte sacro [si jam id tibi dicere fas est]
 Non noscis aliam Cypriam praeter Deam.
 Tu sacra, tu Divos, tu nostra altaria temnis:
 Pectus tibi, ipsis Gnidiae (3) votis calet:
 Avis digna tuis sola est et thure voluptas:
 Religio, Musis risus et jocus tuis.
 O hominum faecem! tanto cui spernitur ausu
 Lex Christiana! *Legis et Laor Deus,*
 Ridetur tibi, mens rectrix *improvida mundi,*
Infauستا virtus, semperque beatum scelus,
 Cui Deus errat, et hunc dudum male dirigit orbem:
Solisque nostrum casibus linquit genus.

(1) *Auctor carminis de terrae motu arguit Deum, et facetè quaerit cur Ulyssiponem piam et religiosam Urbem, et non potius alias impias everterit.*

(2) *Voluptas corporis.*

(3) *Cypria, Gnidia Venus in Cypro et Gnida culta.*

Justitiae nomen cui nil, nisa vana chimerae
Imago, quam qui ridet, est felix latro.
Ipsos saeva pati nisi fata, piosque, probosque,
Favere Superos impiis, terra, mari.
 Haec dum dira vomis noctuque dinque, triumphas?
 Non te Tonantis ol rutam flammis ad huc?
 Sc' sine? alium, cecinisse Epicuri de grege porcum: (1)
 Paenam scelestos insequi *claudio pede?*
 Durum me dicas sacrumque? videlicet in Te
 Nobis nihil? Tibi in Deos tantum licet?

(1) *Horatius ita se ipsum nominat.*

O D E XI.

AD

COMITEM ARANDA,

PRINCIPEM VIRUM OPTIMATEMQUE HISPANIE, EQUI-
TEM AUREI VELLERIS, NUPER LEGATUM CATHOLICÆ
REGIS AD REGEM ET REMPUBLICAM POLONIE; DEIN-
DE SUPREMUM HISPANIE EXERCITUS BELLO LUSITA-
NICO DUCEM.

*Post pactas condiciones Pacis 1762
decantata.*

NOMINE CIVITATIS VARSAVIENSIS.

Dux Aranda, Atavis edite ditibus, (1)
Nostræ delictum dulce, Tuæ decus
Gentis, laurigeræ Martis in otio,
Jam nunc ecquid ages manu?

Prudens, inter eos non ego Te Duces
Ponam, flamma, cuius, queis placet, Urbium.

(1) *Familia Aranda hæreditario gaudet titu-
lo, homme riche d'Arragon.*

Qui turres sepelit, tecta ruentia, et
Moles aequat humo graves.

Victori placeant rudera barbaro,
Ac gratus vacuis sit sonus aedibus,
Et desertus ager, fana, lares, domus
Olim non habitabiles;

Sed concessa feris tuta cubilia
Apris, atque lupis antra rapacibus.
Te mitem genuit, nec cui lenius
Natura ingenium dedit,

Si Te præcipitem vividus impetus
Hostes in medios perpulit, hostibus
Instar Te voluit fulminis: at bonum
Victis, Te voluit Patrem.

Tu (1) luges miseros, Tu pia lumina
Oblectare caves cladibus horridis.
Te suspiria lamentaque Virginis
Spensi funera flentis, et

Voces militibus dira precantium
Matrum, Te tenerarum agmina Conjugum
Longas sparsa comas, saevaque praelia
Detestantium inaniter,

Te tristis senii flebilis orbitas
Moerentem lacerant, non secus ac Tuis
Dammis atque malis; illachrymantibus
Haec spectas oculis Parens.

(1) *Te moerentem lacerant suspiria, lamenta,
et voces Matrum, agmina Conjugum, or-
bitas senii, etc.*

Non fustum aere Tibi pectus abenem.
 Insunt mollia praecordia. Quin piget
 Te mox, cernere, si vel tacitus dolor (1)
 Udis excubat in genis.

Ingens fama, decus (velificans cui (2)
 Heroes, proprio sanguine Civium
 Mersuri Patriam, Regnaque tristia)
 Non tanti tamen est Tibi,

Vitam non reputes Civis ut unius
 Pluris. Disperseant! queis hominum cruor
 Vilis,serta sui qui capitis, nece, et
 Terrarum excidio parant.

Jam cum sis animo, qualis inest Tibi,
 Nil humanius ut Te sit, Ohe! quibus
 Non te continuo laetitias eâ
 Incessisse putem die?

Quâ consanguineae Pax Lusitaniae
 Affulsit. Sed enim gaudia quae simul
 Devexit trepidanti Oceano Tagus? (3)
 Quove urbem eripuit metu?

Non sic, si Libyci (4) se catuli novis
 Felix explicui caprea dentibus,

(1) *Cernere non potes vel tacitum dolorem, qui excubat in genis udis, id est quae lachrymis conspersae sunt.*

(2) *Heroes famae velificant, seu famae inseruiunt non parcendo sanguini suorum Civium.*

(3) *Flumen ad Olyssiponem.*

(4) *Olyssipo Princeps Urbis Lusitaniae ex-*

Rupes laeta salit, summaque montium
 Vix tactis quatit unguis;

Non sic armigeram si Jovis alitem, et
 Ungues implacidos fugit avis, nemus
 Cantu implens, volucres ad modulamina
 Centum vocibus evocat;

Non sic hostia, quae jam prope sanguine
 Manatura, sacris colla securibus
 Subduxit, subito libera, currit, et
 Raptis funibus exilit;

Ut jam nunc hilares laeta dies agit,
 Impendente diu functa periculo,
 Et casura Tuae victima gloriae,
 Olyssippo mari potens.

Sic jam Pax nivea nube super redux,
 Felicis populos visit Iberiae, (1)
 Quam cornu sequitur divite copia,
 Ac spargit bona Faustitas

Et fruges, et opes munificâ manu,
 Quam cingunt comites et Themis, et Fides,
 Terra ut sitque mari jus cuivis suum,
 Nec leges sine moribus.

tremo periculo erepta, quâ laetitiam incesserit, terna similitudine illustratur: Caprea dentibus Leonis explicatâ, Alite ex ungue aquilae elapsâ, Hostiâ, quae collum securi subducit, et rupto fune exilit.

(1) *Hispania ab Ibero annâ Veteribus nominata.*

Jam tutae volitant per pelagus rates,
 Portus quaerere nec cogitur invios
 Mercator, timidus cedere Nereo, (1)
 Aut praedonibus omnia.

Et pagos vacuos, et vacua oppida
 Jam Lucina (2) novis prolibus anxia
 Instaurare, parat criminis inscius
 Castis connubiis thoros.

Has res, haec hominum laetius otia,
 Captarum spoliis aspicias Urbium:
 Nec fas esse putas, ut Tibi laureae
 Humani generis bono

Constant. Innumeri pax potior Tibi est
 Semper visa triumphis; nec obesse, (3) vis
 Major, si interea cedere temporis, et
 Fortunaee jubet impari.

Nam belli cecidit si secus alea?
 Rebus, quas homini nosse datum, optimis
 Pax semper melior, propitio Jove,
 Rerum damna resarciat.

(1) *Mari. Nereus Deus maris.*

(2) *Dea parturientium.*

(3) *Non videtur Tibi id quidquam obesse gloriae Regni, si major vis cedere jubet temporis, et fortunae majori. Magna Britannia eo bello, meliore fortuna usa est in America, quam Hispania, quae ob Cubam, Havanamque recuperandam coacta fuit bello desistere.*

Curas mitte graves. Sollicitam Tibi
 Mentem gratuito ne quantiant metu,
 Venturi [cave] praesagia temporis:
 Cautis linque futura Dis.

In mentem revoca gaudia, Regiae
 Quae nostrae dederas; Festaque, copia,
 Pompâ, compositis rebus, et ordine,
 Graiis aemula coetibus. (1)

Tunc jam diximus: ut rarum habitura sunt,
 Exactumque Ducem castra! (2) Probat Viros
 Disciplina, rei que ordo domesticae,
 Summis Imperiis pares.

Hic Te dignius, aut magnificentius
 Pulchris Varsaviae nil fuit otis,
 Quis Urbem, Proceres, millia Civium
 Traxisti. Sed enim deus

Quis Te Sarmaticis gentibus invidus,
 Ad metas properantem Herculis (3) ultimas,
 Nostris eripuit semper amoribus
 Quaerendum? Reliquum quid est?

Jam nobis? nisi Te perpetuis palam
 Votis, omnibusque ac precibus sequi:

(1) *Tam bene ordinata festa publica, ut apud Graecos celebrioris ludi.*

(2) *Qui domum et familiam propriam bene regit, bene rector putatur Civitatem, et exercitum.*

(3) *Metae Herculis. Gades Insulae in ora Hispaniae Baeticae ad Oceanum sitae.*

Tranquillum, incofumem, Te Patriae diu
Servent ut Superi Tuac.

Dum faecunda mari Vistula Balthico
Messes Sarmatiae devehet annuas,
Servabit memori Sarmata pectore,
Quas Aranda potens, opes

[Totus deliciis dum populi vacat]
Hic fudit: Veterum sacra, (1) Quiritibus
Ne sint invidiae, munera Caesarum
Saturnalibus edita.

(1) *Ne sint invidiae Quiritibus, seu liberis Polonis nobilibus, munera Caesarum, quae edere solebant Romae, festis praesertim Saturnalibus.*

O D E XII.

AD

CLARISSIMUM JUVENEM VINCENTIUM POTOCKI,

PAULO ANTE E COLLEGIO NOBILIUM EGRESSUM,

DIE EJUS NOMINIS.

Quo suo jam vel ab hac aetate respondeat Nomini, Vates illi offert exemplum Scipionis, qui captam Carthagenae Puellarum formosissimam, Filiam Regis Iltergetum, connubio, Allucio Juveni Celtiberorum Principi, promissam, intactam eidem reddidit; ingentemque auri summam ab Allucio sibi oblatam, spre tamque, doti Regiae Puellae adjunxit, ita simul libidinem, avaritiamque continentissimus Adolescens vicit.

Ut Tuo jam Te similem paremque
Nomini praestes, quid agas? Trophaea
Fac refer de Te potiora, vince
Temet et ipsum.

Ille Romanâ Juvenis, suâque
Gloriâ major, Libyaeque terror,

Norma sit, clarus minus Africanis.
Scipio lauris,

Regiam quam dum (1) [cui cedat ante
Ceteras, pomum Cypriae,] Puellam,
Insciam noxae, nimium stupenti
Reddidit hosti.

Tela sic fregit, nec acutiore (2).
Alitis vinci pueri sagittâ
Passus, immenso neque Celtiberi
Principis auro.

O triumphator (3) Paphiae, Plutique!
Quippe quid majus Duce continente?
Quo magis dudum tumuit superba
Roma triumpho?

Sic opum nec Te superet cupido:
Non et à porco sene dicta turba: (4)
Molle, si virtus, studiumque famae,
Pectus adussit.

Te probi mores, pietasque fuci
Nesciens, laus et cito profuturi
Ingeni, rebus Patriae, Tuisque,
Largius oruant.

-
- (1) *Cui cedere debet pomum Veneris Cypriae
inscriptum: detur pulchriori.*
(2) *Vinci non est passus Cupidinis alitis pueri
sagittâ.*
(3) *Veneris ita à Papho dictae, et Pluti divi-
tiarum Dei.*
(4) *Non te superet Epicurea turba. Horatius
se ipsum vocat Epicuri de grege porcum.*

Di spei nostrae, nec inane de Te
Magna spondenti mihi, Di benigni:
Annuant! at tu memor esto effati
Vatis amici:

Semper Heroum, Venus, est venenum:
Herculem (1) fuso subigit ferocem:
Et bonae menti, sapientiaeque
Dissidet omni.

O D E III.

PAEAN AD CHRISTUM,

De castis tribus Josephis.

Nate Divina sine labe Mente,
Auctor et casti sacre fons amoris,
Fonte, cristallo, nive, luce solis
Purior ipsâ.

Quanta pulchrorum tibi liliorum
Messis assurgit! Tibi quanta nectunt
Integri vitae, scelerisque puri
Serta Josephi!

-
- (1) *Hercules cum sua Omphale fusum duxisse
memoratur.*

Nam Duces sancti rigidos honesti,
 Laude virtutis similes eadem,
 Terna Josephos Superis, et Orbi
 Protulit aetas.

Unus incestam Dominae pudicus
 Vicerat flammam Juvenis, tulitque,
 Dum fugit, clarum, sine teste, Coelo:
 Teste triumphum.

Alter inuuptae, celebrisque miro,
 Virginis, partu, Comes, atque Custos,
 Arbitrator, tutor, Pater educati
 Numinis almus.

Tertius lustris decies novemque,
 Integram Coelis animam fidelis
 Rite servavit, niveamque claris
 Intulit astris.

Prospero pugnax animosus infans
 Marte, devicta styge, (1) castitati
 Vixit aeterno, sapientiaequae
 Foedere junctus.

Sic et exemplum docili Juventae,
 Et modos vitae dedit innocentis;
 Nescius culpae, maculaequae,
 Omnis et expers.

Hospitis nomen bene Nazareni (2)
 Gessit, ac ejus bene nomen et rem,]

(1) In tenera aetate plures feminarum ille-
 cebris impetitus, eas elusit, et vicit.

(2) Hospitis Nazareni, Josephi Sponsi Vir-
 ginis.

Prisca, quem dudum coluere Patrem
 Regna Canopi. (1)

Hujus ad laudes, et honore digni
 Bethleemitae, Calasactique, (2)
 Virgines spargant, puerique dextris
 Lilia plenis!

Hi Juventuti Pugiles, Ducesque
 Aspici digni scopulos pudoris
 Inter et syrtis, et in omne prou
 Dedecus Orbis.

Nunc Cataclysmo (3) denuo meretur
 Elui tellus, prope nunc honesti
 Pulsa lex, lapsis, vitiosiore
 Vivitur aevo.

At libens castas, vacuasque noxae,
 Qui colis mentes Deus, atque puris
 Rite placaris manibus sub albi
 Tegmine farris,

Conjugum serva thalamos fideles,
 Et puellarum, Juvenumque mores
 Fraudis ignaros, scelus omne castis
 Urbibus arce.

(1) Aegypti, à Canopo Urbe ad ostium Nile
 sita, ita dictae.

(2) Familia per vetus et illustris Hispaniae,
 Parens Josephi Calasactii.

(3) Diluvium universale.

O D E I V.

IN VERBA SALOMONIS.

Revertetur pulvis in terram suam, et spiritus redibit ad Deum, qui dedit illum.

[ECCLES. CAP. 12.

A D

DURANDUM,

MINISTRUM GALLIE APUD REGEM, ET REMPUBLICAM
POLONAM.

Frustra (1) virentis flore superbiens
Aetatis, annos quos sibi dempserit,

- (1) *Frustra proterva Virgo, superbiens flore virentis aetatis annos aemulae suae addat, quos sibi dempserit; moris enim est, ut puellae suorum annorum numerum minuant, puellisque aliis annos augeant: Frustra proterva Virgo, et arrogans Puella, quae ita se formosam existimat, ut prae Venere pomum illi à Paride debeatur; frustra, inquam, se continuo in speculo contempletur.*

Apponat, aemulaeque tradat,
Innumerisque procis triumphet

Proterva Virgo, prae quoque Cypria
Pomum mereri se putet, arrogans
Puella, depictum repente (1)
In speculo, meditata vultum.

Frustra jocosa captus imagine, (2)
Tensa manu se quaerat; et alterum
Miretur, immotisque nautem
Semet amet puer albus undis.

Frustra ligustris, atque rosis, nivi
Et certet ipsi, pocula qui Jovi (3)
Praebere semotà, jubetur
Prorsus Hebe tabulis Deorum.

Desaevit aequo pallida mors pede
In omne pulchrum, turpius et nigro

-
- (1) *Nullibi ocyus magisque repente, quam in speculo vultus depingi solet.*
(2) *Frustra Hylas sua in fluvio imagine captus ad illam manus tendit, et se in aquis quaerit, seque ut alterum miratur, et nautantem in undis semet amat, in quas cum incedisset, mersus, in Hyacinthum mutatus fuit.*
(3) *Ganymedes substitutus in locum Hebe aemotae à mensis Deorum; frustra, inquam, hi omnes pulchritudine formae sibi placeant, cum mors in omne pulchrum, et in omne turpe aequè desaeviat.*

Thersitis à Pelide caesi, (1)
Et Phrygii senis ore foedo. (2)

Formosa quaevis, hisque nihil minus (3)
Furore caeco proterit Atropos:
Cardos et urticas, et una
Lilia, trux, violasque miscet.

Luto quod exit, scilicet in lutum
Redibit. In se rursus humus trahit,
Et quidquid effudit, resorbet
Cuncta sinu capiente tellus.

Ex se renasci provida, perpete
Natura gyro volvitur: et rotâ
Vertuntur aeternâ suisque
Se reparant elementa damnis.

At sint idem isthaec, nascier, et mori,
Ludantque notum terrea circum, (4)
In pulverem, si pulvis, atrum,
In veterem, sua terra, terram,

Indesinenti si remeent vice:
Diversa (5) multum sors animis data est!

(4) Thersites turpis, et convitiator Achillis, à quo pugno occisus. Achilles Pelides, Pelei filius.

(5) Aesopi ore.

(6) Hisque nihil minus, id est: nihil minus, quam formosa, proinde turpia, proterit Atropos, seu mors.

(4) Terrestria omnia in circumloqui videntur, id est: cum tempore quasi in suum locum redire.

(5) Si terrena omnia in terram indestinenter

Mortale nil inhaesit illis,
Nil, quod humus repetat, caducum.

Igni caloris, ponderis et solo
Nil debet, udo nil quoque Nerco,
Aut aëri nil molle, rerum
Principiis animus quaternis

Nil debet. In se totus et integer,
Non sectilis; nil compositus, proin
In quasque dissolvi recusat
Posse, quibus caret ipse, partes.

Nec esse putum materiae modum
Affirmet, herbis quem male Colclucis

remeant, animorum sors est alia, hi enim in terram non remeant, nam nil caducum illis inhaeret, quod humo, seu terrae debeant; nil igni caloris, nil ponderis solo, nil humoris aquae, nil molle aëri, nil inquam, quatuor elementis debent, proinde in ea dissolvi nequeunt. Qui vero Philosophi simile quidpiam Spiritui, quamvis in infimo gradu, cum D. Bernardo brutis etiam attribuunt, asserunt simul melius, magisque immortalitatem animae humanae evinci à Creatoris voluntate, qui hominum spiritus ratione, voluntate, libertate merendi, vel demerendi donavit, proinde ad consequendam mercedem operum in futura vita eos conservat: animabus vero brutorum ratione et libertate carentibus, etiamsi forte spiritus quidquam essent, conservationem denegat, easque in nihilum redigit.

Infecit Uxor, in furorem
Carminibusque dedit malignis (1),

Ignava nam quid materies tenet?
An est futuri prospiciens? memor
Lapsi? sciens praesentis? utrum
Cogitat? et bene cogitantem

Se noscit? utrum conscia sit sui?
Novitne, quae se de nihilo, manus
Expressit? an se se ipsa versat
Liberè in hanc, aliamve partem?

An ejus insunt forte atomis vaga
Scientiarum semina, et artium?
Finesne? discrimenue callet
Illiciti, licitique moris?

Fortasse sunt? quae noli? aut velit?
Quae judicet? quae materia ordinet?
Se forte res educat, ipsa
Insipiens, sapientiores?

Sit spissa moles, sit vel liquens? caret
His omnibus. Si viribus ingeni (2)
Quod praestet, effingas? id ulli,
Nectibimet tamen ipse credas.

(1) *Lucretius Epicureus, qui herbis veneficiis ab uxore praebitis in furias actus mortem appetuit, animam è materia tali modo disposita educit.*

(2) *Nec fingi quidem, aut credi potest, quod materia praestat intellectu, et ingenio.*

Jam quod suamet non habet in penu,
Qui det? (1) Nec ergo fortuito venit,
Nec inde: sed coeleste prorsus,
Mens, Ratioque, Animusque donum est.

Exhausit illum pectore proprio,
Venasque in omnes ore Diespiter (2)
Spiravit admoto: lutumque
Luculuit meliore flamma,

Quam raptus ignis solis ab orbibus,
Per fabulosi furta Promothei.
Est spiritus sacer; Deique
Halitus est, et imago nullis

Delenda saeculis. Hujus originis
Superba (3) dono temnat inutiles
Metus tenebrosae, brevisque
Sandapilae, neque fata tristis

Incuset, arctis limitibus Deos
Clausisse vitae tempora, patrio
Mens nata Coelo, perpes aevi
Lumen, innocuosque soles

Visura semper. *Spiritus ad DEUM,*
Qui fecit illum, quippe redibit, et
Torrens, in immensique gutta
Oceani remeabit altum.

(1) *Nemo dat, quod non habet.*

(2) *Diespiter, Jupiter diei Pater.*

(3) *Hujus originis dono superba mens humana, contemnat, necesse est mortem, nec de vitae brevitate, Deos incuset etc. Sandapila, feretrum, seu tumba cadaveris.*

Sic unde sumpsit principium dia
Meus, semper illuc quaeret et exitum:
Ni cymba nobiscum Charontis (1)
Lucidat in stygiis paludes.

Sed haecne parvae conveniant lyrae?
Quo Musa? Quercus (2) o Druidum sacras,
Mentesque sublimes, Vegreae
Concilium vetus omne ripae

Excellis altâ qui sapientiâ,
Durande, quo nec porticus (3) ulla, nec
Frequens (4) Academus, nec olim
A Samio (5) Duce Secta nota,

(1) *Nisi nos ipsimet in stygem praecipitemus
deflectendo ab ultimo fine.*

(2) *Ad ripas Vegreae ubi nunc vicus est de
Roboribus [Roveros] quernum nemo in-
colebant, ibique coetus suos agebant Dru-
idae Philosophi Galli. O! Durande, qui
altâ sapientiâ excedis sacras Druidum
quercus, et mentes, ac concilium Philoso-
phorum ad ripas Vegreae celebrari so-
litum.*

(3) *Stoicorum.*

(4) *Academus Fundator loci Academia dicti.
In hujus inferiore Gymnasio quod propriè
Academia dicebatur, Plato Philosophiam
magnâ discipulorum frequentia professus
est. In superiori autem Gymnasio, quod
Lyceum vocabatur, Aristoteles suos in
Philosophia instituit sectatores.*

(5) *à Pythagora.*

Praestantiorum Philosophum audiit,
Ne carmen audax temne: severa Te
Decent, sed et Musis amico,
Vena Tibi (1) Venusina ridet.

O D E X V.

Juvenilis aetas perbrevis.

Triste lugebit senium Juventus,
Laeta quae vixit nimium: sequuta,
Quâ praecit caecus puer, et phœtrâ:
Notus et arcu (2);

Tota cui aestas hyemi parandis
Frugibus solers, cui mite ver, et
Udus Autumnus salit otiosae
More cicadae.

Praerit pulchrae breve ver Juventae;
Flos et aetatis properè caducus.
Imminet, rugis, tremuloque bruna
Hispida vultu.

(1) *Vena Horatiana. Venusium in Apulia Pa-
tria Horatii.*

(2) *Cupido. Juventus quae sequuta est cupi-
dinem lugebit.*

Serpit, lieu intus, tacitèque rodit
Ossa gliscentis caries senectæ.
Vosne formosos? Juvenesque semper
Esse licebit?

Qui (1) rotas Phaebi rapiunt, iidem
Non reversuros, Pyrois et Æthon,
Avehunt annos, procul ultimoque
Æquore mergunt.

(1) *Pyrois, et Æthon equi Solis, qui rapiunt
currum solis, rapiunt et annos non rever-
suros, eosque videntur in aequore mer-
gere.*

O D E XVI.

A D

JOANNEM BORCH,
PALATINUM LIVONIAE,

CUM STABILIENDÆ REINUMARIÆ TOTUS INCUMBERET.

Opus est benefacere invitæ multitudini.

Olim temporibus qui melioribus
Nasci dignus eras, o Reipublicæ
Tam praeclare Senator!
Quam nil Philosopho minor:

Summarum nisi res est ea mentium,
Totum se Patriæ tradere commodis:
At qui, sponte perire
Quales Andabatae (1) ruunt

(1) *Andabatae Gladiatores clausis velamine o-
culis pugnare soliti. Qui sponte perire, seu
ut pereant, ruunt, quales erant Andabatae.*

Praeter fata, furor quos rapit in suam
Coecus perniciem, rejicientibus,
Exosisque salutem,
In praeceps et euntibus,

Dextram tendere, opem ferre piam, bonis
Hoc par est Superis, Disque simillimum?
Virtus non hominum haec est:
Saltem semideos decet.

Vecors, non hodie scilicet, optima
Fastidit populus, pars, male credulus;
Pars, obtusus, et asper,
Pars versatilis, et levis;

Mutari facilis: sed sapientiae
Jussis, qui indocilis flectere se neget:
Densas ocyus Orphœi (1)
Sylvas ut lyra moverit,

Et rupes (2) Salios civerit ad modos.
Felix esse quidem discupit, (3) esse sed
Felix nescit: et aestu
Ferventis pelagi minus

Tranquillus fremit, ac motibus omnia
Incertis agitat. Sed cui? quam Tibi est

(1) *Ut Orphœo facilius fuerit sylvas; et rupes
lyrà, et cantu movere, quam ut hi indo-
ciles homines insecti possint ad jussa et
leges sapientiae.*

(2) *Salios ad modos. id est: ad choreas. Salii
Sacerdotes Martis apud Romanos, saltan-
do cultum Dii exhibere soliti*

(3) *Populus.*

Vulgi nota vel undis
Inconstantior indoles?

Callat nemo, hominum Te melius genus.
Ast cordi Tibi sors illius, et bonum est.
Urgens (1) passibus aequis
Semper Cynthia Cynthium,

Desudare diu, nocteque Te vident,
Testes, quidquid agis Civibus utile.
Jam doctè meditatus
Patrum Curia res stupet,

Ac cum Rege probat: quid populus? strepit!
Et pro more suo garrir ineptus: at
Donis et benefactis
Invitus fruitur Tuis.

In pulchro properum trami te gloriae
Nil te sistit, at est sat Tibi, publica
De Re, Te meruisse:
Totus gnavus et anxius

Firmes ut Patrias consilii opes,
Praeventis (2) monitis damna salubribus.
Ranarum (3) utque retardat
Phaeben, vociferatio,

(1) *Cynthia Luna, Cynthius Sol, à monte Cynthio nomen habent. Luna, quae semper Solem urget, ih est: consequitur passibus aequis, seu aequalibus, Luna et Sol Te vident diu, noctuque.*

(2) *Praeventis, id est praevenis damna.*

(3) *Utque ranarum vociferatio Phaeben (Lu-*

Sic plebeius et clamor, ab orbita
Recti, Te revocat. Legitimum Tui,
Seram posteritatem,
Noscis non nisi iudicem.

*nam) non retardat, sic nec Te plebeius
clamor ab orbita recti avocat.*

O D E VII.
SUB INITIUM INTERREGNI ANNO
1764 DECANTATA.

EX ILLO SALOMONIS:

*Da mihi Domine sedium tuarum Assisticem
sapientiam, etc.*

SAPIENTIAE 9.

DEINDE

STANISLAO AUGUSTO,

REGI POLONIE, MAGNO DUCI LITHUANIE, &c. &c. &c.

DEDICATA.

De Sapiente Rege.

Si quod profanis (1) est vetitum, licet
Audire Vates: Sarmatiae novum

(1) *Ut profana olim antiquitas putabat ad-
missos fuisse Vates ad arcana Deorum my-
steria: sic Poëta hac ode fingit se inter-
fuisse Consilio Deorum, seque audisse ab
Iove Deos consultos de Electione futuri
Regis Poloniae; ejusque sermonem exce-
pisse.*

Regem daturus, sic Deos est,
Sic Superum Pater allocutus,

Me teste: Se quod ritè colentibus,
Bonisque, Reges dat Populis honos,
Probos, pios, fortes, teraces
Iustitiae. *Sapientiamque*

Locat beati ponè latus Throni;
Quae dictet aptas, seligat optimas.
Et pacis, et belli, secundis
Temporibus, dubiisque, Leges.

Haec (1) scepra, sacra versat ubi manu,
Sancto Senatus Concilio, Patres
Conscribit angustos: ad omne,
[E populo meliore quovis

Lecto) recenset munus idoneos.
Addit bonis calcaria, praemiis.
Cietque (2) tardantem mereri,
Utilium celebrata latè

Merces laborum. Perdita spes malis.
Fortuna Cives deserit improbos.
Virtutis almae cuncta parent
Imperio. Patrios honores,

Non illa Avorum, sed meritis jubet
Gnavam Juventam quaerere propriis.

(1) *Sapientia.*

(2) *Eum, qui tardat benè mereri de Patria,
merces à Principe pro laboribus utilibus
aliis collata, omnibusque nota, excitat.*

Greges adulantum, paratas
Venum animas, facilesque vendi,

Sublimis arceet limine Regiae:
Faeces et omnes flagitio eripit.
Intaminatis ipsa praestet
Judiciis, nec in innocentem

Jus dat potenti. Si facilis tamen,
Si prompta culpaè parcere supplici:
At crimen exertat proturvum
Terret, et insequitur securi.

Hinc triste (1) septis qualis olentibus
Lupus, canum qui territus agmine,
Arrexit horrentes capillos,
Perpetuaque fugà relictis

Erupit oris; sic miserabile,
Sic omni inaudax et pavidum loco,
Foroque, compitisque pulsum,
Ac domibus, scelus exul errat.

Seris nec aurum, vecteque triplici
Eget: nec Argi centum oculis thorus
Pudicus. Effraenes sat ausus
Poena vigil cohibet, nefasque.

Rectricis haec est vis sapientiae.
Illius (2) ars est, nosse, quid in doles

(1) *Hinc qualis lupus triste septis olentibus:
ita Virgilius: Triste lupus stabulis, id est:
quò contristat stabula, et septa ovibus,
caprisque olentia.*

(2) *Sapientiae Regiae ars est; noscere gen-*

Gentis, quid innatus reposcat
Laudis amor? quid opum cupido?

Non usitatis inde modis agit, (1)
Urgetque motu perpetuo, floreat
Artes ut omnes: hicque acuto
Ingenio, vel adusque priscis

Res irrepertas detegat, aut novam
Lucem repertis addat; at hic manu
Quam mente plus celer, stupendi
Res operis, pretiique magni

Effingat; (empturo illicium potens)
Desiderati sic opifex licri
Sit certus, ac isto perennes
Fonte meent, remeentque nummi.

Primus regentis sed labor, ut parens
Fecunda frugum, rura Ceres colat:
Tiphysque (2) quaesitas in omni
Littore, velivolisque clausas

*tem proprium, qualis sit indolis. utrum
amore laudis, an lucri cupiditate magis
ducatur.*

(1) *Sapientia agit, et urget motu continuo, ut
artes omnes efflorescant; utque hic, qui
est acuto ingenio, vel non repertas adhuc
res in scientiis, artibusque detegat, vel
jam repertis novam lucem addat; at hic
alius, qui celerior est manu, quam inge-
nia, effingat opera stupenda, magnique
pretii, et quae divites ad emendum alli-
ciant etc.*

(2) *Tiphys Argonauta, qui artem gubernan-
darum navium primus edocuit.*

Merces carinis, invelat urbibus.
Gaudetque, privatam si opulentiam
Industriae debet, suasque
Quesque opera studiosiore

Res semper urget, navus et impiger.
Re singulorum crescere publicam,
Cum nôrit, et commune magnum
Censibus exiguis parari.

Nec negligit, quas celat humus sinu
Gazas avaro: viscera montium
Ferro secat, nigris et infert
Damna (1) Pluti, Triviaeque Regnis,

Venas ut addat divitiis novas.
Tranquilla tutas sed teneant opes
Ut regna, tutelâ potenti, et
Viribus hic opus est, et armis.

Haec Rex futuri prospiciens, parat,
Ne consili expers, quid trepidis agat
In rebus, incensâ sequatur
Dardanidem, Aeneadasque Trojâ (2);

Recenset miles, ne rudis agminum,
Flammaeque, Martis turbet opus grave;
Constat, repentinis deesse
Et subitis animum, modumque,

(1) *Plutus, et Trivia, seu Luna, apud Poetas,
Reges sunt subterranei.*

(2) *Ne fugiat è propria Regia, uti Aeneas, et
Dardanidae, seu Trojani, ex incensâ fu-
gerunt Trojâ.*

In imparatos si celeri pede
Hostis vel impar ingruit. Otia
Rex nescit, eventura prudens
Providet, et meditatur alta

In pace bellum: vel socialibus
Paci suorum foederibus cavet,
Vectes ut aeternos ahenis
Det foribus, reseret nec unquam

Templum Bifrontis (1). Lactus, amabilem
Suo quietem si populo eximit
Externa nec vis, Civium nec
Jurgia, pestiferaeque rixae;

Sed grata, somno si placido levat
Fessos aratro cum Dominis boves,
Nutantis, annosaeque quercus
Umbra, soporiferaeque ripae (2),

In publicorum tunc operum novas
Molitiones, pronus et integer
Incumbit, ac Divos superbis
Indigetes habitare templis

Jubet. Tener vel tunc inopum Pater,
Inferat asylis pauperiem piis;
Doctas Juventuti Palaestras,
Et mutilis, senioque fractis,

(1) *Bifrontis Jani templum pace semper clausum, bello reserabatur.*

(2) Ordo Gramm: *Si umbra quercus, et ripae soporiferae levant placido somno fessos aratro boves cum Dominis.*

Attrita quorum casside tempora,
Tunc Martiales aedificat Domos.
Tunc impedituras, feroci
Hosti aditum per aperta Regni,

Communit arces: barbarus unde Dux (1)
Noluit trecentis fulminibus quati:
Tunc pontium moles, simulque
Claustra vagis sinuosa rivis (2)

Ponit. Viarum dulcius Appia (3),
Saxoque stratum planat iter. Fora,
Nec arte dimensas plateas
Innovat, et meliore donat

Forma. Vetustae moenia Regiae
Corinthiis, aut Jonis modis
Exornat, ac in plebis usum,
Deliciasque profusus, hortos

Ludis aquosis instruit. In bonum
Commune, semper splendidus omnium
Provisor, ast illiberalis
Et sibimet nisi parcus ipsi.

Nil Regiae deest magnificentiae;
Ast hac in ipsa, nil nimium. Pari
Metitur ac aequa bilance,
Qui veniunt, abeuntque census;

(1) *Communit arces, quas Dux aliquis barbarus noluit, et metuat oppugnare, ne plurius tormentis inde quatiatur.*

(2) *Repagula [Tamy, Sluzy] in fluviiis.*

(3) *Appia celeberrima viarum, Romae Brundisium duceus, ab Appio Claudio Coeco, saepe quadrato strata.*

Modumque cautus servat, ut exitus
Venas opum ne praesuperet, neque
Pars maior absumatur Aulæ (1)
Soriculus. Nihil esse novit

Egente pejus Principe. Proprii
Proin videri vult patrimonii
Attentus argutusque custos:
Sollicitus magis anxiusque,

Non rem tributis angeat ut suam,
Sed ut Paterna demat onus manu,
Solventis è parvo, coloni,
Et tenuem sibi vix agello (2)

Praebente vitam. Quippe bonus Prens,
[Ut est Prens, Rex officii memor]
Ceuliberos, et dulcis instar
Prolis amat populum, suosque

Cives, et unam respicit ut Domum,
Quâcunque spectat Regnum habitabile:
Partitus, aequo jure natis,
Lance pari sua dona, nec plus

Felicio, de Patria Virò
Sed plus merenti: vel prohibitas diu
Quem rara secrevit latentem,
Et tacitum, medioque vulgi

(1) *Pescennius Imperator inutiles Aulicos sorices appellare solebat.*

(2) *Bonus Princeps non auget, sed demit onera colonorum, qui è parvo agello, et solvere, et tenuem vitam sibi parare debent.*

Exemit, aptum grandibus, et rei
Natum gerendae. Novit enim suos
Princ.: s: huic horas diurnas
Dat studio, vigilesque noctes:

Se seque totum sedulus usui, et
Unum saluti devovet omnium.
Nascantur è quo fonte, gnarus,
Regia jura; datasque nusquam

Fuisse gentes Regibus, at datos
Fuisse Reges Gentibus; haud sua
Se seque libertate frustra
Trux hominum genus exuisse;

Non ut Tyrannos, [sunt miserae quibus
Turbæ gementium, grataque servitus]:
Sed ut pios, justosque Patres
Deligeret, memoresque se se

Certis teneri Legibus. His nisi
Subesse Reges se quoque sentiant,
Non temperatam vim, tumultus,
Seditioque nocens sequetur.

Odère semper, qui metuunt. Metu
Custode tutum nil bene. Vidimus,
Si non amor fulcit, fidesque,
Saepe throas titubare celsos.

Hoc non timebit Rex Sapiens, cui
Potens in omnes jus animos dabit,
Coelustus et callens regendi
Ars homines. Cui sunt benigna,

Quae rite puris et manibus colit,
Supplexque placat Numina: Regios

Mores et exemplum sequente,
Ac studiis imitante magnis

Turba sui vestigia Principis.

Sic una mens est cum populo Duci,

Ut vera sectentur, Deoque

Digna, superstitionosa temnant.

Nōrintque coelo sidereum Patrem

Praeesse justum, qui Dominus, (1) male

Oblivosos, impiosque

Cuspide saepe monet tremenda;

Quid possit? et quid juris in infimum

Telluris Orbem, Regnaque maxima

Sibi reservarit, Coronas

Ad lubitum arbitriumque mutans.

Jam major, aut quae faustior accidit

Felicibus sors Imperiis? ubi

Cantare non fastidiosis

Regibus haec, cupidisque veri

Fas est. In Aulis stat male veritas:

At Rex Magistro Discipulus Jove

Qui regnat, huic primas in omni

Consilio dat, et aure prona

Audit monentem: sic male noxio

Errore liber, fraudibus, et dolo est,

(1) *Jupiter, qui cuspide tremenda fulminum coelo saepe demissorum movet impios, sua infinita potentia Orbem regi; quod et Horatius agnovit: Coelo tonantem credidimus Iovem:*

Sic hostis est nulli, protervum
Quem Patriae nisi nōrit hostem:

Sic Patriae quō quisquis amicio,
Is certus idem, Regis Hephaestion (1)

Sic cara Majestas supernis

Disque placet, populis et imis

Aequè: Polonis addite Regibus

Regem faventes o Superi! optimum

Quem nōstris, aut huensque qualem

Vaticinae cecinere Musae (2).

Sic pax beatos alma feret dies:

Sic prosperorum Civibus omnium

Spes omnis, et fortuna crescet:

Perque libros, per et ora saeculis

Narrata seris, gloria nominis,

Et laus, et ingens Imperii decus

Clarescet, audietque, toto

Gentibus Oceano revulsis (3).

(1) *Hephaestion in maximis favoribus fuit apud Alexandrum Macedonem.*

(2) *Longior quidem justo haec Ode est, sed longitudinem ejus materiae copia, et magnitudo excusat. Complexa est, omnia ferre Principis officia; nihil in ea intactum reliquisse videtur, adeo, ut quasi quoddam compendium sanioris Politices, et consilii accipi possit.*

(3) *Ultramaris, et Oceanum habitantibus.*

O D E XVIII.

IN ANNIVERSARIO DIE ELECTIONIS STANISLAI AUGUSTI,

REGIS POLONIE, MAGNI DUCIS LITHVANIE.

*De vaticiniis Gentis Polonae cum in Campo
ad Volam Regem eligeret.*

Ad Volam situs, atque comparandus
Eleo bene, Martioque, campis (1),
Tectus Nobilitate purpurata,
Bissenos retro, *Campus*, ante Menses,
Cum fervens, animisque, vocibusque
Te concordibus ad Thronum vocaret,
Quantis ominibus, bonisque fatis,
Quantis auguriis, amoribusque,
Auditus mihi personare totus!

(1) *Wola, pagus ad Varsaviam, cujus campi
Electionibus Regum sacri. Eleus campus
ad urbem Elidem in Peloponneso, consti-
tu totius Graeciae ad ludos Olympicos,
celeberrimus. Martius campus, locus Co-
mitiorum Romanorum.*

Praedicit populus lubens, quod optat.
Et de Principis mamma sperat. Aevum
Ac Saturnia jam redire Regna,
Pars est vaticinata. Pars ab aethra
Astreae reduci, foro remotas
Venales animas, locum daturas.
Pars Numen placidum, piosque nobis
Divos affore pollicetur, Aulâ
Pulsis impietate, trossulisque (1).
Pars, è semine fortium Virorum
Quod natura Viros, paresque priscis
Heroas dabit: hinc vigebit Almae
Pacis consiliis gravis Senatus,
Et belli studiis calens juvena,

Pagis, et Ceres, Urbibusque Tiphys,
Omnes divitias ferent, opesque.
Fundent Sarmatici metalla montes.
Nec lucentia Seribus (2) vel Indis,
Nobis fas erit invidere fila,
Lanarumque nives Ibericarum (3),
Silvae lanificos dabunt Polonae

- (1) *Trossuli: Cohors Equitum apud Romanos;
qui sub Romulo Celeres, et postea Flexu-
mines appellati fuerant, Trossuli dicti,
quod Trossulum oppidum Etruriae sine
peditibus expugnassent. Sed cum sensim
in effeminatos, lascivosque degenerarint,
vox illa trossuli dici coepit contemptim
de iis, qui cultui nimio corporis studerent;
hinc lingua nostra Patria Trossuli, [Tre-
fuisie].*
- (2) *Seres populi Scythiae Asiaticae, è quorum
regione fila serica copiosius prodierunt.*
- (3) *Hispanarum, Baeticarum.*

Vermes, vellere prata nostra, nulli
Cedent Hesperiae (1), nec Albioni.

Aetas artibus ulla percolendis,
Aut plus ingeniis amica, nusquam,
Quam sub tam Sapiente Rege, nobis
Affulgebit. Opes, decus, salutem,
Fruges, otia tuta, gloriamque,
Hoc sub Principe fas sit ominari.

Haec praesagia, quaeque laeta de Te
Fuderunt simul hoc die Quirites (2),
Felix, omina, vota, spes adimple!
Imo spes supera omnium! Tuaeque
Sis Gentis Pater, optimusque Regum.
Nil istis puto majus esse votis,
Nullum Di quoque majus audire,

(1) *Hesperiae, seu Hispaniae, Albioni, Angli-
ae, seu M. Britanniae.*

(2) *Quirites pro Nobilitate Polona. Quirites
vero Romani dicti à Romulo Quirino, seu
ab ejus, quam portare solebat, Canna,
[Trzcina] quae Sabino sermone vocabatur
Quiris.*

O D E XIX.
IN ANNIVERSARIIS SACRIS
CORONATI REGIS

AD DIVOS REGNI INDIGETES.

1765.

Quibus Regis, Patriaeque, res sunt
Desuper curae, Superi benigni:
Supplici, mites, placidas et aures,
Flectite voto!

Hic dies pleno redivit almus anno,
Sacra lux magnae Populi saluti,
Liberis certum melioris omen
Gentibus aevi.

Primus hic celsae diadema fronti
Optimi Regum, Patriaeque Patris
Cinxit, et Regno nova fluctuanti
Fata reclusit.

Quanta bissemi peperere menses!
Pulchra Libertas, animamque Leges,
Et Themis sedem penitus relictam,
Tuta recepit.

Consili sanctus vigor, et Senatûs
Tempta jam dudum redière jura.
Spes alit, bellax avidusque priscae
Sarmata famae.

Mirus incessit calor et Juventam
Gloriae Patrum satis invidentem.
Quid boni non dent et opes, et artes,
Crescere jussae?

Prosperent haec Di bene coepta! Multo
Thure fumantes adolemus Aras,
Imperi sortes ut eant secundae
Sospite Rege.

O D E XX.

A D

PAULUM THADÆUM

CZAPSKI,

GENERALEM PRÆFECTUM EXCUBIARUM.

De desideriis hominum coërcendis.

Beatus ille, qui cupit nihil nimis,
Votis et imponit modum.
Qui mox recedit, à quibus, recta ratio,
Desideratis, dissidet.
Libens obedit et Deo, Deique vice,
Quidquid animus rex imperat
Cui impotentes pectoris fluctus domat,
Tridente (1) quasi mens arbitra.
Non plus et ultra (2) noxiis cupidinibus,
Metamque praefigit brevem.
Cui vultus idem fortunae utrique obviis,
Utrâque non mutabilis.

(1) *Tridente; Neptunus sceptrum trium denti-
um gerit, maribusque apud Poetas imperat*

(2) *Non plus ultra Herculeum, cuius notum.*

Ast haec facilia Musis sunt cantu meis,
 Dictuque prompta Stoicis (1)
 Quorum, Socratica mentis immotae quies,
 Tot intumescit laudibus.
 Verum haec quieta sapientis malacia (2),
 Imago pacati maris,
 Occultiore nec aestu libidinum,
 Nec Æolis diris caret.
 Nam parvus Oceanus homo est, frui diu
 Nec pace secura potest.
 Rerum quaternae bella dum causae gerent (3),
 Ignique pugnabunt aquae,
 Saevis edusque et cor cupiditatus,
 Dolor, voluptas, impetent.
 Ridenda Cythii vanitas Philosophi (4),
 Nil sentientum Principis.
 Nonnullus ex his, disputator publicus,
 Docuit Zenonium Virum
 Nunquam esse biliosum, irā nec corripī,
 Unquam nec excandescere.
 Haec cum doceret, octies ex canduit:
 Naso sed alter mox vafro (5):

-
- (1) *Stoici docebant sapientem immotae penitus esse mentis, nullo motu animi laborare, qua laude Socratem prae caeteris celebrabant.*
 (2) *Malacia est quies summa maris; quae semper est periculosa.*
 (3) *Quatuor elementa.*
 (4) *Zeno Princeps nil sentientium Philosophorum, seu qui se jactabant, nullo animi impetu contra rationem moveri, dictus Cythius ab Urbe Cypri Cythio, Patria sua.*
 (5) *Naso vafro, naso acuto, homines astuti intelliguntur.*

Iratus, inquis, sapiens non irascitur.
 Dirempta, lis risu fuit;
 Nec esse statuam (1) qui vis sapientem, sua
 Decrevit è sententia.
 Irascimur itaque, cupimus, et horrescimus,
 Desideramus plurima!
 Virtutis atqui rationisque est, ponere
 Stultè cupitis obicem:
 Pravis reniti motibus, semper malo
 Certare, semper vincere:
 Nam sacra pugnae est vita praesens, est alia;
 Sertis, triumphis, otio.
 Haec veriora, ridiculis Regum aemulis (2),
 Zenonis Auditoribus.
 Tu qui Academo, quidquid est sublimius,
 Quidquid Lycaeo, et porticu,
 Secernis, et quae saniora deligis
 Annis Samii silentibus (3);
 Qui Christianā temperas sapientia
 Altos Sophorum spiritus,
 Profunda cujus mentis inivi saepius
 Lutetiae, et Fonte candido (4),

-
- (1) *Nec esse sapientem immobilem, ut statuam.*
 (2) *Stoici sapientem uno Jove minorem, et Regem Regum nominabant, quos irridet Horatius: Ad summam sapiens uno minor est Iove, Liber honoratus, pulcher, Rex denique Regum, Praecipue sanus, nisi cum pituita molesta est.*
 (3) *Pythagoras Samius quinque annis Auditores suos penitus silere jubebat.*
 (4) *Lutetiae, Parisiis; Fonte candido, Biaty-*
 8**

Es certus arbiter, Philosophia an Tua
Meos iambos influat.

O D E XXI.

De cupiditate opum moderanda.

Felix, opes qui spectat ita, pellucas
Spumas ut Eoi maris (1).
Candente rutilas linleo ripas tegunt (2),
Brevesque disparent nives:
Perire celeres, sic et divitias [monet
Ut Stoa] qui considerat,
Illis minus jam fidet, ac cristallino
Fragilique ponti Vistulae.
O non ad istas hominis ingens spiritus
Nugas ab alto lapsus est!
Carcere vel illum clausuris adamantino,
Sursum inquietus emicat.
Felicitatum cupidus at perennium,
Contemptor apparentium!

stok, magnificentissimum Palatium Ducis
Branicki.

- (1) *Eoi maris, seu Orientalis, ab Aurora, quae
Graecé Eos dicitur.*
(2) *Maria cum in planiores ripas effluunt, lin-
tei instar albi, candida spumâ eas con-
teguni.*

Proinde pueris linquitote, quod nitet,
Ardetque fulvum et flammeum.
Quae deseruntur, invitosve deserunt,
Merentur an dici bona?
Jam dives ergo si quibus favet Plutus,
Utantor ejus munere.
At non suarum mancipia sint tamen opum,
Vilesque nummum servuli.
Arcae redundant aureis, et gemmeis,
Gazis utriusque Indiae;
At cor utrasque tenat altioribus
Immune servatum bonis.
Haec, si recorder, hisque si tecum immerer,
Casus ad omnes riserim,
Nam si sinistra rapiat, dextra levis
Fortuna quod dedit manu,
Rapiat! mihi [dicam] prorsus ademit nihil,
Detrahit è meo nihil:
Irascar an fors ideo, quod superflua
Dempsit pilis, et unguibus?
Dives, superfluum non cui opes, sed is,
Qui scit, frui parvo bene

O D E XXII.

De ambitione fraenanda.

Sors invidenda! quorum intus mens Regia,
Humana ridet culmina;
Raroque fastu ceteris mortalibus,
Ut se minima, despicit,

Quae summa rerum credulum vulgus putat,
 Curvoque adorat poplite,
 Serenitates, atque Celsitudines,
 Rubras et Eminentias,
 Ut quasque sanctum jus, et fas decens jubent,
 Colit, sed haud ulli invidet.
 Quin et fatuitatem nimis ambientium
 Fasces, Curules, Purpuras,
 Explodit aut cachinnis cum Democrito,
 Complorat aut Heraclito.
 Nam mors, videbantur qui prorsus impares,
 Ostendit omnino pares.
 Probat id colubri audax, dum et Regum illiis
 Non parcat, insolentia (1):
 Cinisque putris, dignosci plebeió
 Qui non potest à pulvere.
 Immensa casulas à Throni fastigio
 Secernit hic distantia:
 Miscentur illic, aequanturque, dum gravis,
 Utrique tellus incubat,
 Aequalitatem hanc, mundi Civis intuens,
 Mistos et imis apices,
 Mirabitur nil, praeter diam mentem hominis;
 Humana temnet cetera.

(1) *Audax colubri insolentia, qui nascitur in illiis seu visceribus Regum, aequè ac in pauperum cadaveribus; probat Reges quoque pares esse ceteris mortalibus.*

O D E XXIII.

AD ME IPSUM.

Devitae brevitate.

Heu quid vel Priamo (1), vel Pylio (2) Seni
 Prudens invidiam? quem fere saeculis,
 Praestolata tribus cymba (3) Charontis est,
 Ad ripas Acheruntias.

Lethi, seu cita, seu tarda necessitas,
 Immutabilis est. Ergo statam mihi
 Ad metam, reliquum quid superest viae?
 Nil me sollicitum tenet.

Sexaginta hyemes vidimus (4): an prece,
 Et thure, et lacrimis cogere fas Deos?
 Nobis plus, minus, ut solstitiis (5) adhuc
 Denis tempora prorogent?

(1) *Trojanorum Regi valde annoso.*
 (2) *Nestor trecentorum annorum senex, à Pylio oppido in quo natus, dictus Pylius.*
 (3) *Nota cymba, seu navis Charontis, qua animae per Stygias et Acherontis undas post mortem transvehi dicuntur.*
 (4) *1760 Anno.*
 (5) *Dena solstitia, nimirum quinque hyemalia, et aestiva totidem, annos quinque denotant.*

Quin id si faciant, et totidem hesperos (1)
 Addant praeteritis? dura tamen, mori,
 Ad tristesque Erebi, serius, ocyus
 Umbras currere, Lex jubet.

Vitam proinde rosae vivat hic, Atropos (2)
 Nutricis tenerae quem rapuit sinu:
 Octoginta alius spectet ab humido
 Soles retrogrados capro:

Hic quercus (3) superet vel senium sacrae, et
 Tercentas segetes invehat horreis:
 Hic certet Libycis vitā Elephantibus,
 Cornicique superstite,

Tantundem est, stygiam ripam (4) adeuntibus.
 Tardet, seu properet Parca, quid est? duas
 Horas? aut duo qui saecula vixerit?
 Clausus sarcophago est civis.

(1) *Id est: ut addant tot dies, quot jam praeterierunt. Hesperus stella, quae, cum mane solem praecedat, Lucifer appellatur; cum vero vesperi subsequitur, Hesperus vocatur.*

(2) *Atropos, mors.*

(3) *Quercus tribus saeculis stare dicuntur; Elephantes totidem vivere, cornix item.*

(4) *Id est: qui ripam stygiam adeunt, seu qui moriuntur, tantundem illis est, vixisse vitam rosae, quantum vitam Elephantis, aut cornicis, cum et brevis, et longa vita praesens nihilo terminetur, in nihilum evanescat.*

Aetas an brevis, an longa? quid interest?
 Longae finis, idem est, si nihilum, ac brevis?
 Quod nuper, vel heri praeteriit, fuit.
 Jam non est: aut est nihil.

Punctum linea cum venit ad ultimum,
 Quidquid retro jacet, deperiit. Neque
 Ternum Nestora qui vixit, et occidit,
 Plus vixit violae die (1).

Si jam mors, subito praetereuntibus (2),
 Aequat cuncta, diu quae steterint, pari
 Amorum interitu: nil moror, illico
 Supremus celeret dies.

Hesterno o Superi jungite crastinum!
 Brumae, quaeso, tepens addite ver adhuc!
 Tantine est? ut ob hoc, Ara mihi frequens
 Multis fumet odoribus?

Si fixum semel est, post genitis locum
 Linquendum esse: silens et tacitus loco
 Cedam, nec querar, an cras, hodieve? sim
 Pulvis surdus et immemor!

Jam si [spes etenim certa] pie migrant
 Ad sedes animae, queis face Cynthii

(1) *Quid est enim illud diu, cujus cum extremum venerit, totum quod praeteriit, pro nihilo reputatur; ita cogitavit et Cicero.*
 (2) *Id est: mors dum omnia in nihilum redigit, id efficit, ut par et eorum, quae diu steterunt, et eorum, quae subito praeterierunt, interitus, omnia, quae sive diu, sive parum vixerunt, exaequet.*

Clara non opus est; si Libitina nos (1)
Tantum dimidios petit,

Si post, pars populi non revocabilis
In lucem, Elysiis addita Civibus,
Si manes (2) erimus? squallida quid palus?
Quid trux ad styga portitor?

Moestum quid nigra me carbasia terreat?
Inclamem potius, littus in alterum,
Aeternosque sinus, depositura me,
Heus felix propera ratis!

-
- (1) *Libitina, seu mors, corpus perimit, animae nihil nocet.*
(2) *Manes, animae, quae post mortem corporis manent, et Civibus Elysiis, si bonae sunt, annumerantur.*
-

SERMO

DE VERA GLORIA.

ARGUMENTUM.

Poeta dat Juventuti verae gloriae notionem. Incipit vero ab Horatii Flacci Venusini exemplo, qui, dum Augustus de eo, joco quereretur, se ab eo sperni, quod suas epistolas et sermones aliis, non sibi scriberet, se se eleganti ad Augustum Epistola 11ma Lib. 2. excusavit: pudore se retrahi, ne parvum Carmen, et repentes per humum sermones Majestati obtrudat: sequi tamen vel eminus se Horatianos sermones velle, qui cum tempore emendari possint: praesertim nostri Augusti saeculo, sub quo spes sit, literas, et educationem Juvenum fore florentissimam, de cuius utilitate aliquid innuit; deinde laudis et gloriae cupiditatem Adolescentibus potissimum inspirandam esse: monendos tamen eos, in quo veram olim gloriam statuere illos oporteat; non in opibus certe, non in titulis, et potentia, non in pro-tendendo armis imperio, sed in bene merendo de Patria, praesertim vero in excolendis omnibus artibus, quae sint Civibus, ac populo per-utiles, beatamque reddant Rempubicam.

Repere se Venusinus humi, neque Caesaris aure
Promere dignum quid, Musa obluantate fatetur:

Arridet tamē Augusto, sermone solutae
 Consimili linguae, cum Majestate locutus.
 Carmina nos quoque non numeris, non arte polita;
 Indeque praeceptis morum meliora, secuti,
 Tentamus, premimusque Ducis vestigia Flacci
 Loripedes (1). Conandum aliquid vel debile, donec
 [Morē (2) Crotoniatis, sueti portare lacertis
 A vitulo crescentis onus bovis] ad graviora
 Artus firmentur. Nihil libet: anxia coeptis
 Ars rudibus, limam semper dabit, et mala menda
 Paulatim expunget, vitiiis ac oblita, nunc et
 Pingua, deterget, polietque laborque, diesque.
 Augusti et nobis redit aetas, Principe docto!
 Pacato qui consiliis sapientibus Orbe,
 Legibus ornata Patria, coectuque peracto (3)

(1) *Loripes, qui pedes habet debiles, et instar lori flexibiles.*

(2) *Crotoniatae incolae Urbis Crotonae in Calabria sitae viribus excelluisse, et praestantissimi Athletae fuisse dicuntur. Ex horum numero Milo quidam tantae fortitudinis fuit, ut taurum in Olympico certamine pugno occiderit; eumque per stadii spatium, absque minima defatigatione, super humeros portaverit.*

(3) *Comitiis Coronationis Anno 1764. celebratis, haec decantata erant, tamque auspiciatae praedictiones biennio fere adimpleri coeperunt; multa saluberrima Reipublicae constituta, et coepita fuerunt. Sed fortuna versa, vique inopina sub finem Anni 1766. omnia fere subruta: optare, ac ornari licet, quum praesens procella praeterierit, meliora lapsis.*

Magnae Gentis, compositis bellicae, domique
 Rebus, depulsis longe qui nubibus atris,
 Sanguineam quae vix non deposuere procellam;
 Sedato motu pelagi, civilibus armis
 Ereptis, Jani ancipitis qui cardine clauso,
 Ac Themidis templis, et apertis Arcopagis,
 Tranquillo serum solio fruiturus in aevum,
 Imperii curis istam potioribus addet,
 Sarmata habere domi proprias ut possit Athenas,
 Deficiat formandae ut nil ad magna Juventae,
 Nec Latio (1), Druidum nec successoribus, olim
 Spartanis quidquam neque legibus invidemus:
 Gloria quo Patriae crescat; mirentur et aptos
 Castra viros, Arae Mystas, et Curia Patres,
 Quos nunc Palladiis spectamus ludere in ulnis.

Ast ut quid certi prima à lanugine (2) constet,
 Expedit, à teneris quas sit traducta per artes
 Aetas, in cunctas verti tunc prompta figuras.
 Estque ratum, et constans, tales olim fore Cives
 In Patria, sancta tales et in Aede Senatūs
 Patres, primaevro quales in flore Juventae.
 Hos Praceptorum prudens vigilantia finget,
 Inque animos molles melioris semina vitae
 Injiciet. Monita inter, causas inter honestas,
 Illicio famae et landis, superanteque vulgus
 Gloria, ad egregios, generoso et pectore dignos
 Ducitur ausus. pubes florentissima Regni
 Praetextam (3) positura brevi, ferulâque relicta

(1) *Ne Italis, Gallis, et veteribus Spartanis Leges eorum de educatione praeclaras invidemus. Druidae, Mystae, et Philosophi veteres Galliae, successores eorum Galli.*

(2) *Lanugo, pili tenerrimi barbae et menti juvenilis.*

(3) *Praetexta, genus vestimenti oblongum apud*

Civium et ipsa sacros coetus auctura honorum.

Sanguinis est etenim alti gloria semper amica,
Pervaditque animos, magnorum et corda Virorum,
Nomen ut eximum praeponant vitae opibusque;
Et potiora sibi quaevis dispendia ducant
Rerum; quas primas cupiunt, virtute relicta,
Serviles animae, lucrique cupidine captae. [nat

Nam quis in his inquam famamque, decusque repo-
Summum, fluxis et perituris rebus? aut quis
Fortunae prodesse putet nisi munera coecae?
Ut nemo sit clarus, felix nemo, nisi idem
Dives honoratus, multisque clientibus auctus?
Fascibus, ac praeunte aurēam Lictore liburnam (1),
Victrici aut lauru sua circum tempora cinctus?

Est breve, mortales, quidquid delectat, id unum
Praeter, quantum quis Patriae bene praestitit, et se
Exemit vulgō; magni qui nomine Civis
Hoc sapiens bene scit, sed oberrat (2) saepe Juventus,

*Romanos, seu toga alba purpureo prae-
texta limbo. Praetextam pueri gerebant ad
annum aetatis decimum quintum, vel jux-
ta alios decimum septimum. Tunc enim,
adolescentiae jam annos ingressi, depo-
nebant praetextam, et sumebant Togam
puram, nullo scilicet purpureo praetextu
distinctam.*

- (1) *Liburna, genus lecticae apud Veteres, in
formam Liburnicae navis constructae in
qua ditiores clausi, per Urbem veheban-
tur. Usurpari potest pro omni exquisi-
tiori vehiculo, seu rheda.*
- (2) *Sapiens scit summam gloriae consistere in
bene merendo de Patria, sed juvenus er-
rat, ignoratque in quo vera gloria sita*

Nescia quo sese populum super elevet, et rem
Summam, nunc in opum statuit splendore superbo,
Nunc ampullata serie locat in titulorum,
Nunc tantum domito in captis ex hoste trophaeis,
Sed nos velamen teneris demamus ocellis,
Incerti sumant ne lucida pro pretiosis.

Divitiisne igitur tentetur gloria primum?
At tibi sint, fuerint quae Crasso, quaeve Lucullo,
Aut his majores, Croeso, vel Pygmalioni,
Si nihil hinc Patriae (1), nisi quod gravioribus arcis
Brachia nulla satis sint, quod frangantur aheni
Vectes? ridendi populo praebebis avari
Materiem, ad manesque macros inglorios ibis.
Quis furor iste etenim? mentis quae insaniam? dum tot
Artibus injastis legitur, celetur ut aurum?
Nil intentatum, nil sanctum, nilque propinquum
Auri sacra famae patitur, sopita revolvit
Rursus jura, fidem nulli bene servat amico,
Vicino juxta litem movet, atque remoto.
Crescit res, avido crescit sub pectore flamma.
Nil curo, modo sim dives, locuples, opulentus,
Talem me norint cuncti, sic audiar Urbi.
Talis eris, sed non melior, nec pluris apella (2)
Judaeo, cujus fastum, et stratum solido auro
Grande pavimentum calcavit, et amstela risit.

*sit: an in opibus, an in ambitiosis titulis,
an in solis ex hoste trophaeis, qui Juve-
num error, sequentibus oppugnatur: Di-
vitiisne igitur, etc.*

- (1) *Id est: si divitiae non impenduntur in uti-
litate Patriae, nullam gloriam afferunt.*
- (2) *Judaeus stratum aureis pavimentum Am-
stelsdami habuisse narratur. Apella de-
signat circumcisum, seu sine pelle:*

Quâ datâ portâ opibus lectis per fasque, nefasque,
 Nil ignobilius, quin certa infamia merces.
 Nil in res alienas usurpat sibi juris
 Gloria vera, sed utilibus praeponit honesta.
 Ergo congesti non ingens aeris acervus,
 Mansurae faciet laetari munere famae
 Quenquam, si friget studium prohibitatis, et aequi,
 Omnis et in fulvo demersa est cura metallo.
 Nomen ne quaeras frustra in praedivite censu,
 Acterno quicumque voles splendescere honore.

Ad fasces juvat ergo recurrere, et ordine longo
 Poscere transmissas ab avis, proavisque secures?
 Scilicet officiis, amplis, titulisque, Clientum
 Turba et amicorum poterit studiosa parari.
 Fas erit in quavis primas tum ludere scena,
 Et mediam Patriae damna inter, commoda et inter,
 Lancem agitare: ultro quia parent cuncta potenti,
 Et sibi nil vetitum ducit, nil inficiale.
 Quid liceat? vel nulla, vel ultima quaestio, quippe
 Illi est prorsus idem, omnia posse, ac cuncta licere.
 O miserum! famam, qui in libertate nocendi,
 Peccandique impune, putat se posse locare.
 Cui sit idem quidvis audere, ac esse potentem.
 Gloria vera, sequi non vult hanc passibus aequis,
 Sublimi venit, quaecunq; ab honore potestas,
 Nî tota in Patriae, populorum et commoda cedat.
 Vile Magistratus, Comes, et Dux, vile Senator,
 Vile Palatinus, Princeps, et maximus Archon,
 Grandia distendant si tantum nomina pompam,
 Intus, quam claudit ventosa cucurbita, nil plus.
 O ingens caput! at mutum, vel inane cerebro.
 Quot gestant statuas, ipsae ridentique Curules!
 Gloria nempe suis hos accensebit alumnis?

Trans Arabes etiam, extremos trans si quis et Indos
 Proferat Imperii fines mucrone soluto,
 Clarus erit saeculis at detestabilis idem.

Clarior ergo mihi meritoque illustrior ille,
 Qui prudens⁽¹⁾ belli flammam, impavidusque perhor-
 Et cui plus vita est Civis, quam gloria quaevis [ret;
 Propria. Sed Patriam si barbarus assilit hostis,
 Fortunae, capitis, sobolis, ruit in memor idem,
 Ut Leo, per medias caedes, per tela, per ignes,
 Conservatque suas defensus Civibus aras,
 Tranquillosque Lares, cunctis tuta otia praestans:
 Sed simul ut custos argutus, et undique cautus,
 In subitos quosvis casus parat arma, manusque.
 Securam populo sic asserit ille quietem,
 Pacatusque suae Patriae Numa Civibus audit,
 Legibus humanae tum res in pace revincit,
 Effringitque hominum genus ad virtutis amussim.
 Ingeniis insistit et artibus expoliendis,
 Quae mentes acuunt, ac ad sublimia tollant;
 Quae solidi⁽²⁾ faciant ad veri cognitionem:
 Quarum aliae pulsa, erasaque superstitione,
 Numinibus normam, et sacris dent rite colendis
 Atque probos mores inducant, et basin omnis

(1) *Statuitur deinde vera gloria in eo, ut impavidus Princeps, sive Civis bellum quidem, quoad fieri potest, perhorreat, sed Patriam, cum ab hoste impetitur, generosè defendat. Pace vero restituta et in quosvis casus Patriam praemunitâ, eandem legibus, bonis institutis, opibus, artibusque exornet.*

(2) *Leges primum, et artes introducendae sunt, quae faciant ad cognitionem veri, hoc est: Verae Religionis, ad rite colendum Deum pulsa superstitione, et ad justitiam administrandam, probosque mores inducendos. Aliae artes, quae populum occupent, lucrosaeque sint.*

Juris, quod fieri tibi non vis, et mihi notis.
 Ast aliae impediunt, vitius ne dedita sit plebs,
 Torpida, pigritie ne diffluat, at malesuadam
 Indefessa famemque, sitimque industriae pellat.
 Fons ut opum primus, solers cultura sit agri,
 Urbicolis sacrosa ferant commercia nummos.
 Plebejae turbae, ditescendi hic modus esto,
 Hic labor, ars digitis (1) quidquid subtilibus audet.
 Sic modico sensim crescent aëria censu
 Patria, collectique et magni fluminis instar,
 Gaza velut parvis turgescet publica rivis.
 E populo jam quisque parum sibi demat, et addat
 Communes ad opes, ne pulvinaria (2) soli,
 Dignique invidia jactent Regalia Persae.
 Consilio, factoque suis qui talia praestat
 Civibus, et patrios vitam partitur in usus;
 Cui scopus est commune bonum, cui denique primae
 Est curae Respublica, felix atque beata
 Ut sit: huic debet se gloria jure perenni
 Invida non petet hunc inimico dente vetustas,
 Nec monumenta dies delebit, nec meritorum,
 Tempus edax testes tabulas, nec marmora laedet,
 Sed nomen potius gratum transmittet in aevum,
 Posteritasque memor tabulas, et marmora vincet.
 O Cives Cives! generoso pectora honesto
 Imbuti, Vobis quid non sub Principe tanto
 Moliri expediat, verae pro gloriae amore:
 Qui jam pene sui oblitus, propriaeque salutis
 Inmemor, in res emolumenta que Civica totus

-
- (1) Quò subtilior ars quaecumque Mechanica,
 eò subtiliore digitorum opera eget.
 (2) Pulvinaria Regum Persiae vocabantur duae
 ingentes arcae auro platae, ad caput et
 pedes lecti locari solitae.

Imminet, antiquos instauraturus honores
 Gentis, et Europae lanci (1) momenta daturus.
 Ergo Pater Patriae, Regum, reor optime, saive
 Optatum decus Orbis Sarmatici, inclyta Magni
 Herois proles, (2) populo da jura fidei,
 Spes supera nostras, Piasique, et Nestoris aevum!

8 E R M O
 DE VIRTUTE.

O haeres (3) et amor cordis, primumque totinter,
 Artificis sapientis, opus, pulcherrima Virtus!
 O desiderii hominum, quae meta scopusque es:
 In cujus, speculi puri instar, imagine, se se,
 Coelestes spectant animae, videt et Deus ipse.
 O exul terris nec egens potiusque, cibique,
 Ex temetque, sine aede, opibus sine dives et auro.
 Non adversa humilem, non te videre superbam
 Prospera: sublimis semper Regina, potenti
 Seu sceptro, seu stivae (4) innixa, Thronisve, casisque.

-
- (1) Id est: ut in Europae negotiis Respublica
 momentum addat.
 (2) Stanislai Pomiatovii Viri tota Europa cla-
 rissimi primi Senatoris Regni et exerci-
 tum Ducis.
 (3) Ex eleganti, Anonymi, Patrio carmine, hic
 sermo latino versu redditus, pluribus ta-
 men locis auctus.
 (4) Stiva, aratri manubrium, quo cursus ejus
 dirigitur.

Immortale tuae frontis decus, ipsaque nubes (1)
 Et quae non nunquam vultus tibi contegit, umbra,
 Anteit auricomi vibrantia lumina solis,
 Mortalesque tui gemitus, lachrynaeque movent plus,
 Gratia quam quaevis, risus, jocus, atque voluptas.
 O ubi es! aut in qua regione moraris? an aula
 Te tenet? aut turgiti te pauperis antra? locò te
 Quò quaeram? Hercyniae sylvae an te condit eremus?
 An praefers hominum turbas, mundi que tumultum?
 Mortales ubi sit, qualisque sit, edite: munti
 Nempe facent. Vos saxa rogo, vos dici te montes:
 Te quoque Phoebè, diu noctaque volucris, ut qui
 Utraque per Instras Orbis confinia, bigis,
 Qua peto sede latet? videt ejus an Hesperus aedes?
 Phosphorus an propius? sed cuncta stupentque, silent-
 Naturae interea tamen ipsa silentia mutae, [que.
 Et voces tacitae virtutem ad sidera tollunt!
 Hanc omnes celebramus, eam cuperemus, et ejus
 Nosse vias, quamvis virtutem quaerere segnes.
 Secum quisque suos putat hanc habitare Penates,
 Ac vitis habitus similes virtutibus aptat.
 Temporibus nostris [et priscis forte, putamus
 Tempora nam meliora, quibus non viximus ipsi]
 Flagitium et virtus cultu comuntur eodem (2):
 Equis ab hac, illud, forma discernet in una?
 E specie nihil externa dignoscere possis.
 Illicitum, licitis, inhonestum certat honesto,
 Magnanimi, timidus; crimen discinctus in omne,

- (1) *Id est: ipsa nubes tristitiae, quae quasi umbra nonnunquam pulcherrimum vultum virtutis contegit.*
 (2) *Id est: scelera sub virtutis specie, et cultu comparere volunt, illicitum sub specie liciti, inhonestum sub specie honesti, etc.*

Laeti, prudentis vaser, immotique tyrannus,
 Ulciscens justis, vilis repensque modesti,
 Pugnator petulans animosi, palpo (1) suavis,
 Hic mordax critici, vappa (2) et scurrilis amoeni,
 Languidus ille boni, durus constantis, et aequi,
 Mendax subtilis; malus obtrectator amici,
 Sinceri que, pii fucatus, prodigus ampli et
 Munifici, cauti rerum custodis avarus
 Personas sumunt, rapiunt virtutis honores.
 Tu nòsti, tu sola Dei Sapientia summi,
 Quid dignum, quid virtutis neque nomine dignum.
 Sola superficies nobis patet, intima mentis
 Nos fugiunt, errantque oculi: quin tactus et ipse
 Fallitur, illuditque seni pellitus (3) Jacob.
 Judicium magni Populi neque rectius, ut qui
 Nunc Syllae (4) probat acta foro crudelia denso,
 Nunc sanctum accusat, damnatque, rapitque Cato-
 Nos hominum genus objectas nos disparibus res [nem.
 Spectamus studiis, hanc laudat hic, alter eandem
 Ridet: proque suo quaevis et opinio sensu
 Formas dat virtuti, alias, ut collibet, uni.
 Mercator, miles, Jurisque peritus, et augens
 Foenore rem, varia ratione bonique, prohibere
 Esse volunt. Sentit, dicitque Politicus acer:

- (1) *Palpo, adulator.*
 (2) *Vappa proprie vinum insipidum: appellatur hoc nomine stulti, et insipidi.*
 (3) *Nota Jacobi Patriarchae pelle hoedina manus tecti, historia.*
 (4) *Syllae Dictatoris crudelia acta à populo Romano probata: Cato Vir probus et sapiens ad carcerem raptus jussu Tribunio.*

Principibus simulata sat est, et callida virtus:
 Rure quidem simplex colitur sinceraque:
 Cujusvis domus interea, ceu Curia: fratris
 Quisque sui Index, et censor moris acutus.
 Quis pejor? (1) lata est sententia. Verane sodes? (2)
 Fors accusatus melior, fors Praetor iniquus:
 In summa, certi nihil: Oceanoque remenso,
 Qui felicius attinget, nescimus, arenam.
 Judice me, Lycoris (3) picta et vestita superbè,
 Non pejor Chloride est, cultu, gestuque modesta.
 E zona ter quina decas (4) tibi pendula, Xyste,
 Cur Coelo placeat plus, ad latus ense Lysandri?
 Non facile dicas, avidus magis, estne opulentus
 Planus? an Irus inops? an plus perjure Senator
 In Patriam peccas? an plus hominesque, Deosque
 Ludis Mysta sacra tangens Altaria dextra?
 Ignotae nobis causae, finesque, quibus fit (5).

- (1) *Id est: facile sententiam ferimus in alios homines, hunc malum, hunc pejorem, hunc pessimum appellitando.*
 (2) *Sodes, Amice.*
 (3) *Lycoris ponitur pro femina cultu exteriori vana, quâ alia, femina Chloris exteriorè modestior, sed fortasse non est melior.*
 (4) *Rosarium, ut vocant, à devotis portari solitum: et revera non ideo, quod quis portat rosarium, si virtute caret, erit melior Lysandro milite ense ad latus portante. Irus inops, potest esse avarior Planco divite, aequè perjurus Senator, ac perjurus Sacerdos, Deum ludunt, et peccant.*
 (5) *Quaevīs actio est bona, vel mala à suo fine, vel causa, propter quam fit: occidit*

In se sit quodvis ut opus pravumve, bonumve. [vas,
 Quod certum est, hominum sumit pars maxima lar-
 Et vendit tumidas, ut facta ingentia, nugae.
 Omnia jam sed nostra apinae (1), seu grandia, sunt,
 Scenae, Democrito sunt, aut Heraclito dignae.
 Ludite quisque suam, Personas, quo melius quis
 Luserit, hoc melior fietque celebrior Actor.
 Maximus ast Heros, Rex, et Regina Theatri,
 Heros verus erit nunquam, Reginaque, nec Rex.
 Qualis enim quisque est, posito se prodit amictu.
 Vitae sine patet virtus. Cito mors inopina
 Siparium (2) claudet. Jam tum Cato justius, an Tu?
 Quaerèris, mundo egrediens, et limine in ipso:
O homo! cur huc venisti? fortassene tantum ut
Exires? Non sic prudens Octavius: at jam,
 Jamque Charonteam cymbam ascensurus, amicos,
 Postremum affatus, petiit: *bene lusimus? an non?*
 Assensere omnes simul: *ergo plaudite:* dixit,
 Personam bene se ratus absolvisse. Sed ausim
 Quaerere: num meruit plausus? (3) oppressane carae
 Libertas Patriae? proscripiane Romulidarum
 Millia? regnandi causâ violatane jura
 Omnia? aut saeculis damnanda Perusia caedes? (4)

- hominem Judex, et latro; ille propter justitiam, hic propter avaritiam.*
 (1) *Apinae, nugae, levia.*
 (2) *Siparium, velum theatri.*
 (3) *Multa sunt, quae Augustum Octavium, trucem Tyrannum probent, quamvis Clementes inter Principes numeretur.*
 (4) *Ubi fere quadringentos Patricios, florem Nobilitatis Romanae, capta urbe neci dedit; ad eorum voces lamentabiles, hoc solo dato crudeli responso: moriendum est.*

Proditus (1) aut Cicero, plausus mernere Quiritum?
 Exitus o fabulae potius ridendus! an ergo
 Tales semidei, templisque colentur et aris? (2)
 Talibus aula Deum, rutilusque patebit Olympus?
 Non, non. Vera quidem nisi, nescia labis et omnis,
 Pertinet ad Superos, et victrix deserit Orbem,
 Astra petitque, sui Virtus secura triumphi.

Sed jam nosse cupis, *Virtus* haec *vera*, quibusnam
 Agnoscenda notis est denique? Cujus amussis (3)
 Prima, Dei lex est, naturae infusa: suprema
 Quam ratio docet, et mediam locat inter utrumque,
 Extremum. Nimirumque vetat. Quae testibus aequae
 Submotisque oculis censorum, semper et omni
 Est eadem, similisque, loco. In semetque quieta,
 Divinam dat pacem animo, placidoque gubernat
 Imperio mentem, turgentes cordis et aestus
 Sedat, compescitque vigil. Quae non nisi rectas
 Tuta scit ire vias, et fraudis, Et inscia prorsus
 Tramitis obliqui. Sortis quae ferre sinistrae,
 Propitiaeque vices, bene novit, semper utraque
 Major, et ambarum domitrix. Quae tota perennis,
 (Cui soli nata est) se se curam occupata aevi,
 Despicens rerum pereuntia. Quae popularis
 Non cupiens aerae, vanaeque incuria famaе,

- (1) *Notum est prout Augustus cum Antonio convenerit de capite Ciceronis: cui Oratori Augustus imprimis debebat imperium.*
 (2) *Augustus Octavius inter Deos relatus, templa illi, araeque structae.*
 (3) *Regula perfectae rectitudinis, qua Architecti utuntur. Considerandae sunt hoc loci Adolescentibus verae virtutis notae, et pulcherrima ejusdem definitio.*

Utilitati hominum vacat integra. Reddere quemvis
 Felicem, Patriamque simul, Civesque beatos,
 Cui cordi est, impletque suas dexterrima partes,
 Humanum genus ut juvet, et socialia cunctis
 Commoda provideat: solers ac anxia, Leges,
 Utque probi mores, ut fas dominetur, et aequum,
 A primis ut opum rivus dimanet ad imos,
 Atque rei communis amor sit ut omnibus idem.
 Hi motus, haec virtutis conamina verae.
 Dumque his incumbit studiis, sineque, scopumque
 Non alium, quo tendat, habet, quam sidera! [ducit
 Unde ortum] aeternique Boni quam praemia dignum
 Cum virtute nihil dare possit hic infimus Orbis.

C A R M E N

IN ADVENTU AD REGIAM VERSALIENSEM.

S T A N I S L A I I.

REGIS POLONÆ, DUCIS LOTHARINGÆ,

Post mortem Reginae Uxoris Anno 1747.

Poëta incipit à descriptione Chanteaux, quæ pulcherrima Domus è regione arcis Lunevillae, pro deliciis campestribus delineata, et extructa, magnificentissimo opere fuit à Rege Poloniae. In hujus Domus Regia Aula fingitur coetus, et consilium Deorum de sublevando mœnore, ac orbitate vindui Regis.

Est locus, Elysiis, et si qua simillima campis
Planities, medio placidus consurgit in arvo
Collis. Apex collis mitissimus aspicit ingens
Undique terrarum spatium, sata laeta, Deorum
Turres, Oppida, Pagorumque rubentia tecta,
Ludentes pratis, et amoenis vallibus amnes.
Aspectus, sed parte tamen magis allicet illâ,
E regione, domus late quâ Regia fulget.
It via, quâ non est via laetior Appia, recta;
Tendit Apollineo telum non rectius arcu.

Hâc Arcem spectat, spectarique ambit ab Arce
Collis, Parnassò, sed et ipsa gratior Idâ.
Colle super (nec enim tam provida gnara futuri,
Pulchra, situs pulchros, frustra natura parâsset)
Mirandum stat Regis opus, molesque superba.
Pulchrius hoc quidquam, nec amoenius, Itala tellus,
Aemulanec magnae vidisti Gallia Romae. [dumque,
Formam operis, quae, sola dedit legemque, mo-
Ars Regis, mens Regis erat. Si Memphes (1) arces,
Si Grajas, Latiove domos, Tarpejaque dudum
Culmina, talis honos, talis non clarat origo,
Dicere fas Vati, nil aede augustius ista!
Regiae enim penitus ducta est ab imagine mentis,
Rex mensus, Rex descripsit, Rex duxit amussim.

Splendida, delubris atque aequa eapacibus aula,
Invideant multum cui templa Serapidis (2) stram,
Picturas vitae similes, spirantia vitam
Marmora, parictibus rutilans genus omne metalli,
Fornicem, et in Parisi laquearia nixa columnis.

Huc Rex delecta Procerum comitante caterva
Adventat, miscens gravibus laeta ot a curis.
Si vero in seram durant convivium, noctem,
Auratis crystallâ tholis pendentia, passim
Accensos geminant ignes: it lucidus imber
Flammarum, et toto saliens in marmora nisu
E speculis, oculo replicata illudere gaudet,
Seque in millenos transformat flamma colores.
Extra, ac intus tota simul mirabilis ardet

- (1) *Memphis Urbis Aegypti Regia: pyramidi-
bus et Regum seculchris, insignis.*
(2) *Serapis, Apis, Oxyris perinde est: Deus
Aegyptiorum, cultus sub specie bovis atrî,
candida fronte insignis.*

Regia, ut innumeris dum coelum incenditur astris;
 Maximus hanc Regum, (qui et primus in ordine Re-
 Rex hospes miratus erat. Laudarene forsam [gum (1)
 Plus potuit? quam dum tantum miratus, abiit?
 Is? quo habitavit adhuc terris, aut aequore toto
 Splendidius Regum nullus, nullusque Deorum?

His mihi, quae spectata, locis, auditaque, paucis
 [Quorum testis eram, et memini] narrasse juvabit.
 Nuper enim tacitus mecum dum tristia Vates
 Volvo fata animo, neque deplorabile damnum
 Reginae terris ereptae, cui sua virtus,
 Cui pietas, honor, et sancti reverentia sceptri,
 Cui non Regis amor, populorum vota, fidesque
 Profuerunt. Dum crudeles, accuso sorores,
 Ausas Regalis praecidere stamina vitae:
 Ecce autem subito, neque sum bene conscius ipse,
 Qua vi, quove modo, sublimis in aëra tollor,
 Unoque ictu oculi nota mihi Regis in aula
 Sistor, et agnosco molem, rubeasque columnas.

Non locus ante mihi satis observatus, at ingens
 Consessus, coetusque loci rapit. Undique vertor,
 Miror, et attonitus rem totam spectro, silensque.
 Haudque hinc licuit, [toties qui talia vidi,
 Et Vates, quae saepe vident] haerere, quid esset?
 Caelestes habitus, caelestia corpora, vultus
 Majores specie humana, ac insignia Divum
 Propria, consilium conflasse Deosque, Deasque,
 Admonuere satis. Neque dignior ulla Tonante
 Aula, ne hospitibus tantis toto Orbe fuisset.

Jupiter in medio [nam bajula fulminis ales
 Mollia sacro oneri dat colla] silentia dextrâ

(1) *Rex Galliarum, primum inter Reges Euro-
 ropae locum obtinet.*

Imperat. et Superis ita fatur: "Non latet Orbem
 "Terrarum, curae, quam semper resque, salusque
 "Sarmatiae mihi Regis erant, cordique. Tametsi
 "Maluerim, scitis, jactari casibus illum,
 "Adversis plus, quam rebus gaudere secundis,
 "Nulla salutavit litus tot quassa procellis,
 "Ventis tot navis, tot tempestatibus acta.
 "Ast hic mos meus est, haec lex aeterna, probandis
 "Hae mihi sunt propriae veris Heroibus artes.
 "Proficit his virtus ad summum. Et scilicet ista
 "Semideos decet ire viâ. Sic itur Olympo.
 "Hoc solum est iter ad Superos, et gloria tanti est.
 "Iudice me, si hominum nullus magis aspera passus,
 "At nullus majore animo. Tranquillus, utrique
 "Vultu quam semper fortunae, occurrit eodem,
 "Spectavi, et quam aequae laetis, ac tristibus usq,
 "Excidit immota nunquam sapientia mente.
 "At quia in humanis est invariabilis ordo
 "Rebus, et expleri cuivis sua fata, necesse:
 "Ut tandem suprema animi vis hujus, et omne
 "Robur, et hac quid summum est in virtute, pateret,
 "Tali magnanimum ferii modo vulnere pectus,
 "Quo nondam, fateor, persensit acerbius ullum.
 "Haud ignota loquor. Scio, quid sit perdere vitae,
 "Fortunaeque omnis sociam, mentisque levamen,
 "Dimidiumque animae; teneram, si prospera, fidam
 "Adversis comitem. Aeterno quam foedere junxit
 "Connubium felix, et tot firmaverat annis
 "Sancta fides, et amor, fideique, et nexus amoris
 "Consimilis virtus, eadem constantia, eadem
 "Certae Regni artes, Partiri haud aptius, atque
 "Sustentari humeris potuit non dignius unquam [dam
 "Majestas paribus. Si fas decreta fuisset
 "Ante hominum genus, et nascentem condita mun-
 "Cumque illa unde fluunt mutari nescia, mente]
 "Immutare se meci, stataque exsolvere lege,

"Hoc mihi profecto par immortale maneret,
 "Gauderentque throno Rex, et Regina perenni. st e]
 "At frustra est. Nulli Regum indulgetur. Eundum
 "Ordine fatali, quo quivis exit ab urna.
 "Maximus hic Regi est ictus, sed et ultimus idem;
 "Inficit ista diem nubes postrema. Deinceps
 "Clari illi soles Pylios volventur in annos,
 "Flaque deducunt meliores aurea Parcae.
 "Dique, Deaque omnes, terrestres, atque superni,
 "Nunc agitur, justos vidui lenire dolores
 "Principis, et ratione valet qua quisque screnos
 "Semper ferre dies, et amoenae tempora vitae.
 "Divisum vobis studium, ac industria; in unum
 "Sed mites, facilesque scopum concurrite Divi.
 "Hoc libet. Haec mea mens. Hoc coetum fine coëgi.
 Primò, [namque minax potuit sub casside vultus
 Dignosci,] Mars verba locò sic coepit: "ab ipso
 "Flore aetatis, ego Juvenem complexus, amavi;
 "Vistula, quin totus Septentrio testis, et olim
 "Hunc inter, Carolumque (1) à me partita trophaea..
 "Ambo fuere mei, [mihî erat nil carius illis]
 "Sarmatiae Rex, et Gothicus Bellator, alumni.
 "Multum Teutonibus noti, domitioque Sicambro.
 "Nullis, robustae persaepe vacare senectae
 "Tam libet, ut studiis, quibus asuefacta juventa.
 "Arma, arma! ast tota hic fremitu, ingentique tumultu
 Personat, Aeolis fragor haud immanior antris,
 Aula, nec ardentem plus fari concio, Martem
 Mota sinit: tandem sedato murmure vocum
 Armisonum affatur placido sic ore Minerva:
 "Non haec expediunt. Regis tranquilla fruatur
 "Florida quèis aetas ornavit tempora lauris.

(1) *Carolus XII Sueciae Regem.*

"Magno be" a, icet, magno arma, Gradive, Nepoti (1)
 "Linque, cui venis calidis, et pectore toto
 "Martia seivet Avi virtus, Tritavique, Patrisque,
 "Quorum perpetuos augebit et illi triumphos.
 "Rex, [cujus nunc cura Jovi est,] in semet, et intus,
 "Intra animum, causus omnes, et toelia vitae
 "Quo soletur, habet, quo tristes dissipet horas.
 "Si tu belligeris, at ego sapientibus illum
 "[Laudum haec summa est,] Philosophis, et Regibus
 "Nec video quonam valeat praesentius uti [addo
 "Consilio, afflictis qua certius arte mederi
 "Rebus, quam sibi ut haec solatia praebeat, ipse
 "Quae possit praebere sibi. Non indiget, unde
 "Sit felix, nisi se solo. Mens scilicet ista,
 "Fontis inexhausti, pelagive simillima, semper
 "Sufficiet sibi, perpetuis ditissima venis.
 "Saepius interea Regis conclavia visam
 "Ipsa frequens, operamque dabo, ne forte dici,
 "Aut noctis carpant aliquam fastidia partem;
 "Ipsaque selectis ornabo Regia librîs
 "Pulpita: Nam quantum Rex haec amet otia, novi;
 "Inter adoratas populis felicibus Aulas,
 "Quo non est, qui sceptra gerat, sapientior alter,
 "Non cingit diadema caput, quò doctius ullum.
 Quanto Divorum hic incessit Curia plausu!
 Visaque fatidicae effata probasse Minervae.
 At simul accendi magis hic certamina vidi
 Coelicolùm. Insignis, mirusque cuilibet ardor,
 Et variare modum, et mentem divertere Regis.
 "Telis, et cornu, et curvo spectabilis arcu,
 "Laeta suos offert arcus, sua tela Diana,
 "Alipedesque canum bigas, et quidquid opacis
 "Montibus, aut aluit densis Austrasia (2) sylvis,

(1) *Delphino Galliae.*
 (2) *Lotharingia.*

Ant tacitis quidquid fluidum secat aëra penni;
Et colles, vallesque sum jus cedit in omnes,
Omne nemus, lucos faciles, camposque patentes,
Quaque fugax mollem notat ungula, et unguis arenam.

Nympharum sed enim reliquis formosius agmen
Conclamant: se posse aliquid dare Principe dignum:
Areolasque suas certatim, et Dryades hortos
Jactavère suos, ac arte, atque ordine, quercus,
Proceras platanos, et jussas crescere pinos.

Præque-tuère suos fontes, Iusque suarum
Naiades undarum, quamvis sub iudice lis sit.
Res alias, aljæ; sed enim fuit nna Dearum,
Principio mihi non satis agnita. Circinus illi,
Linea rectifluens, et amussis, et aurea trulla
Splendebant. Habitu, quales candente pererrant
Caeruleæ, roseæ, flavæque in marmore venæ:
Conjeci mox hisce notis, hac veste, quod esset
[Glyphen dixerunt Graii] pulcherrima Glyphe:

Aedibus, ac templis Divum, Dea nata strendis.
Illa autem in tabulis, vario depicta colore,
Sollicitâ dimensa manu, mistosque Latinis
Jonios imitata modos, legesque Corinthi,
Fana Deum, miras, turrita palatia, moles,
Quæ paries poseit, quæve ornamenta lacunar,
Mirandos portarum arcus, aditusque superbos,
Immensasque operum facies monstrabat. At aedes
Collectas, parvasque domos, campestria tecta,
Hortensesque casas, ornat gratia quaedam
Major. Et in parvo major patet arsque, laborque.

"Hæc placuisse olim semper, semperque, docebat,
"Otia munifico hæc fore jucundissima Regi.
"Ista suis Patrem populis, sanctumque Parentem
"Ista decent. Hæc arte suis aeraria cerdo
"Cum Dominis partitur inops. Sic perpe nummi
"Ad vulgus cursu remeant. Opulentia floret
"Tribus, et socors pagis arcetur egestas.

"His regalem animum studiis, rebusque teneri,
"Ista placent. Hæc delectant. His ille vacabit.
"His, si quæ suberunt, curas et taedia pellet.
Assensère Diis: sed enim quid? [maxima Juno
Ipsa Jovem propius divinâ admotâ curuli
Alloquitur,] "Quid quaeso rei est? quæ causa? ^{sup}re-
"Nempe mali tanti vos præterrisse medelam? [mam
"Est aliud potius, summumque, unumque levamen,
"Certa ac una salus: est Filia (1), Jupiter, olli,
"Filia, quâ nihil hæc vidit præstantius aetas,
"Quâ nullus meliore Parens gavisus, et ævo,
"Nullum, hoc, majus Opus, nullum Te dignius, istae
"Formavère manus. Nec fas erat, axe jacentem
"Tellurem sub utroque, Pater tua dona latere;
"Attoniti spectant populi, gentesque remotæ
"Primis sublimem solius, ad culmina primi
"Evectam toto orbe, throni. Sic digna videri
"Sic meruit pietas, et summus denique summae
"Virtuti debetur honos. Possitne profundum
"Vulnus, idemque recens vidui mitescere Regis?
"Quam vultus istos, hæc si velit ora tueri?
"Hanc frontem? hos oculos? quibus est nil carius illi?
"Quid differt? quid agit? quid propria sponte moratur
"Gaudia? fatales heu deserat ocyus arces,
"Crudelemque locum. Quod non lenimen? et ipsius
"Sentiet in lachrymis, quæ non solatia? tantum.
"Præsentem aspiciat, qua scit se prole beatum.
"Illi, et amor populi meruit qui jure vocari (2),
"Maximus et belli studiis, et pacis, at unâ
"Cor, animusque tener, facilis pietate moveri,
"Ac in carorum fortuna, et casibus, ipso
"Euryalo, Pylade, et Druso plus mitis, amicos

(1) *Maria Lescinia Regina Galliae.*
(2) *Ludovicus XV. Carus.*

"Rex genor amplexus parat. At non Belga (1) revulsis
 "Oceani claustris, trepidus qui terret, in armis
 "Ad ripas Isalae (2) talem adventare videbit.
 "Non talem, Austriacus vel clade ferocior ipsa,
 "Spectabit, domitos toties dum perget in hostes.
 "Helluo, non talem, patrii sitiensque cruoris,
 "Qui nunquam propria satiat se caede Britannus:
 "Sed socero innata occurret dulcedine comis;
 "Lenis et interea meditata exuet iras.
 "Insuper aspectus cari augustique Nepotis,
 "Insuper aspectus, cararumque oscula Neptum?
 "Fortior haec, quo non majorque dolore, voluptas?
 "Praeterea tenero quas non et Regia Princeps (3)
 "Delicias praebit Avo? quae sola reperta
 "Primo digna Proco, [manibus date lilia plenis!]
 "Borboniis stirpem aeternam, haeredesque datura,
 "Cujus hymen, dum rite faces accendit amoris,
 "Extinguit taedas, priscique incendia belli,
 "Et stabili sociat Reges, ac foedere Regna,
 "Quam, quisquis spectarit, amet, laudetque, colatque.
 "Reginae, quae mille modis studiosa, Patrisque
 "Devincit sibi pectus. Amat quam Gallia supplex,
 "Et miratur; Et est juveni dilecta marito,
 "Conservare et Avo mentis sciet illa serenum,
 "Moeroris sciet illa atras dissolvere nubes.
 "Jam paucis ego: sit magnus, sit durus, at inter
 "Divisus tot corda dolor, vim franget acutam."

- (1) *Bellum Gallicum in Germania et in Belgio tum fervebat, Rexque Galliae ipsemet ad Castra profecturus vulgabatur.*
 (2) *Fluvius Belgii Batavici in Provincia Transalana. [Over-Yssel.]*
 (3) *Regia Poloniae Princeps è Demo Saxonica, Maria Josepha, Consors Delphini.*

Et Superi, et Superum Pater hoc meliore steterunt
 Consilio. Regi citius perferre jubetur
 Mercurius mandata Deum pennatus; iterque
 Suadeat; edoceat, quam illi bene cuncta precentur
 Numina, quanta Diis ejus sit cura salutis.
 Inde redit; moneat [nondum si carcere clausi]
 Aëlios fratres mox ut toto aethere cedant;
 Flatus ut placidis soli comitentur, et omnem
 Temperiem Zephyri spirent, auramque salubrem;
 Phoebe (1) nocturnos pareat, ut clarusque diurnos
 Phoebus equos. Cessent submotis nubibus imbres.

Haec dum ausculto libens, et agi dum talia cerno,
 Insomnis, penitusque mihi vigil esse videbar;
 Sed subito rerum facies disparuit omnis. pheu! (2)
 Quod si somnus erat? [tua sunt haec munera Mor-
 Is somnus coelestis erat. Sed denique eri
 Somnia semper habent partem: Quid somnia Vatum?

Ast tuus [o! inter Reges, Heroas et inter
 Summos, quos unquam geminus spectaverat Orbis,
 Accensende, diu variis exercite fatis],
 Haud istis, Rex, consilii mitescet, at ipsa
 Relligione dolor. Promptus parere supremæ
 Est animus legi, mens una tibi que, Deoque.
 Numinis imperio facilis, sine murmure, fronte
 Excipis immota tranquillus, Regibus aequè
 Communes, aequè miseris mortalibus ictus.

(1) *Phoebe, Luna; Phoebus, Sol.*

(2) *Morpheus Somni filius.*

FINIS.

STANISLAI
KONARSKI

E SCHOLIS PIIS

CARMINA POSTHUMA.

IN SOLENNI DIE INAUGURATIONIS
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI
STANISLAI AUGUSTI,

REGIS POLONIE MAGNI DUCIS LITHVANIE etc.

Cum Corona Regia, Libertatis colloquium,

Digna fide referam: Vates nam talia, rapti
Extra se Phoebi munere, saepe vident.
Sacra Coronati vidi Conclavia Regis,
Et mensam, super hac et Diadema nitens.
Mox venerabilior mihi visa est una Dearum:
[Majestate oris rebar adesse Deam]
Lauro tecta Caput, Chlamys aurea, et aurea vestis.
Arcu armata humeros, enseque cincta latus.
Ingens frontem Adamas ornat; pretiosius illo
Utraque nil, et nil India majus habet:
Hunc circum gemmis rutilans nitet undique nomen;
Libertas: nos: rae suave decus Patriae.
Regali, primum Dea, figit dulcia, Serto,
Ex omni teneris basia parte labris.
Sublatamque manu sic est afflata Coronam:
[Si meminim, multum est, reddere verba Deae]
Saxonas ante duos, Bojos (1) [ait illa] petisti,
Pannonas et Gallos atque Palaemonios (2).

(1) *Bohemos:*

(2) *Lithuani à Palaemone.*

Venceslaus enim, Lodoix, Magnusque Jagello,
 Atque Jagellonum stirpe cadente, Tibi,
 Valesius, bellax Stephanus, tum Vasa, duoque
 Otthonides (1), Patriis plus placuere precis.
 Ast hodie, quae sunt mea gaudia? scilicet aptum,
 Teque Domi dignum, Te reperisse Caput!
 Quid iuvat, Dominos quaesisse per exera Regna?
 Propria prae nostro quis placet Aula Throno?
 Quos toedet natale solum liquisse suosque!
 Nos a Sejanis (2) qui voluere regi?
 Ne tamen immemorem, minus aut me vivere gratam,
 Forte peregrinis Regibus esse putes,
 Incoepi, crevique sub his: obliuia nulla
 Illorum rapiunt munera, nulla dies.
 Ast in perniciem me tanto a tempore labi,
 Et Patrias leges nonne ruisse vides?
 Juribus atque meis inimica *Licentia*, bellum
 Quam mihi funestum perpetuumque gerat?
 Pulsa Themis! versat patrios Audacia vecors
 Fasces, susque ferox omnia deque movet.
 Relligio, dirae accusata superstitionis,
 Temnitur. Impietas laeta peana canit.
 Perfidiae, caedes, perjuriam inulta, rapinae,
 Hoc è fonte fluunt, nulla thoriqae fides.
 Nil prisci moris: pietas, candorque, pudorque,
 Exulat. Innocuos et pudet esse probos.
 Plus sed adhuc mihi quod dolet, est id, nomine sem-
 dum Libertatis se tegit omne scelus. [per
 Insultat, dirosque ciet vicinia risus:
 Ast ego muta, sileus, nec nisi tempta gemo.
 Nulla malis tantis medicina modusque salutis:
 Nullus, qui moestae consulat, aut det opem,

(1) *Saxones, Otthonum nepotes.*

(2) *Minister malus Tiberii Imp.*

Nam sine consilio ter denis jam prope lustris,
 Reges me et Cives deseruere mei.
 Prorsus ad hanc tristem me sceptrae extranea sortem
 Porsum ad hunc miserum me populere statum.
 Ah! adventitiis Dominis, an amabitur unquam
 Libera gens; nequeunt meque, meosque pati,
 Legis inassueti jussis, sua iussa supremas
 Leges, invitis Civibus esse volunt.
 Ingentes sero jam Tibi, felicissima, grates,
 Laetor et ad Piasti Te rediisse Caput.
 In me, cui et ego, ac in libera colla meorum,
 Protinus Imperium sceptraque trado libens.
 Expertam, scio me, majorem ullius amorem:
 Quippe simul lusit, crevit et Ille meo.
 Illeque, me melius, mea vulnera novit, ab illo
 Est speranda meis certa medela malis.
 Accipe jam brevibus: spes omnes colloco, Rege
 In *Sapiente* meas, ac in *amante* mei.
 Hic, [solum ut roseo Thaumantias ore (1) Corona
 Reddidit intentae talia verba Deae:
 Cum jam Delicio populi, cum gentis Amori,
 Me, [Jove supremo Teque iubente] dedi:
 Quam Tua grata mihi fiducia! Principe, quod spem
 In Sapiente locas, ac in amante Tui.
 Macte animò, Princeps, cinxi cui tempora, verus
 Nempae Tuus sanguis, vera Tua est soboles:
 Quique fuit Civis, Patriae qui Filius, idem
 E Cive: et Nato, Rex, Patriaeque Pater.
 Ille Tuis certe cum sit nutritus in ulnis,
 Deque Tuar recipit Regia sceptrae manu,
 Diliget instar Te, caraeque bonaeque Parentis,
 Ac Tecum curas dividet Imperii.
 Et decus, et priscum [nil saeva licentia terret]

(1) *Iris apud Ovid.*

Restituet robur legibus Ille Tuis.
Libertas pulchrae hic dedit oscula mille Coronae.
Reclusae subito sed patiere fores.
Et Dea mox, et scena statim disparuit omnis:
Ac Vates, haesit solus et attonitus:
O fortunati nimium, jam plaudite Cives!
Propitii lapsis Di meliora dabunt!
Majestatem inter Libertatemque, cohaeret.
Tam bene! quod faustum, quod sit utrique bonum!

DIE NATALI

SERENISSIMI

STANISLAI AUGUSTI

REGIS POL. M. D. L. D. N. C.

DE FORTUNA.

Anno 1768, 17 Januarij.

Quis Reges doceat regnandi callidus artem?
Augusta versent quomodo sceptrum manu?
Nemo! praeterquam Fortuna adversa. Lycaeo,
Zenonisque, schola haec, Regibus est melior.
Heroës hic fata probant: exercita virtus
Tendat ut ad summos proficiatque gradus.
Nam nequeunt magnis, possunt mediocribus addi,
Hi, quibus laeta fluunt omnia, Principibus.

Hic discunt, quanti est hominum sapientia, contra
Vim Fati, absque pia Religionis ope.
Hic, quas dent animo vires adversa, deentur;
Qualis certando firmet athleta humeros:
Qualis ventorum furis pressa undique, figit
Quercus radices firmius alta suas.
Sorsque Coronae eadem: nam tanto firmius haeret,
Arctius emeritum stringere jussa Caput,
Quanto majores prius est experta labores.
Dis superis nihil est gratius, hac acie,
Dis nihil est visu jucundius, ut bonus est Vir
Fortunae luctans; iudice Philosopho; (1)
Jam quid! in hac Reges ipsos spectare palaestra?
O quantum referunt laudis et inde boni!
Hic discunt, an sint homines? mortalibus isdem
Æque subiecti casibus, atque malis.
Quisque sit Ille, cui solium, diademaque debent,
Cujus et imperio stant, titubantque Throni.
Hic discunt, veros inter discrimen amicos,
Et male venalem, fictitiamque fidem.
Nosse suos, quanti est! Ast infelicia tantum
Ostendunt et dant tempora, nosse suos.
Optime Rex! hodie, quis non ardentibus implet
Nempe aures votis angurisque Tuas?
Cunctorum per et ora sonant Tua resque, salusque;
Gloria, prosperitas, vitaque Nestorea.
Sed nitidum solido discere, re jam bene nôsti:
Scis et ubi pugnet dissona lingua animo.
Attulit id lucri Tibi praesens alea rerum,
Quod sors ferre Tibi prospera non potuit.
Jam sine fraude potes, [faustum quod sit Tibi] servi
Qui sunt Fortunae, noscere, quive Tui.

(1) Seneca.

STANISLAO AUGUSTO

REGI POLONIAE, MAGNO DUCI LITHVANIAE

SACRO SUE MAJESTATIS

ROMINI DIE, 1769.

DE UTRAQUE FORTUNA.

Adversus cum Fortuna, velut hoste feroci,
Si certamen atrox, palmaque difficilis,
Ridenti blandaque tamen certare, pericli
Plus. Manet haec summos laurea rara Viros.
Curriculo vitae toto pugnat utrique,
Praesidibus pugnae, iudicibusque Diis.
Jupiter Heroas solio nam spectat ab alto,
Divinaque tenet penpula sarta manu.
Nil praestabilius, nihil est jucundius illi,
Quam dum Fortuna congregitur Sapiens;
Gaudet, prostratam victori cedere Divam,
Irataque teri sub pede colla Deae,
Quam tamen ingratum est illi, persaepe videre,
Quem *mala* non vicit, succubuisse *bonae!*
Ardua virtutem exercet, quam prospera frangit;
Utraque inmotus qui stetit, ille Vir est.
ui melius te, *Auguste*, vices utriusque probavit?
Q Et placidae, et dirae, cui ita nota manus?

E Cive ad solium ferri, diademate cingi
Tempora, quid potuit faustius esse homini?
Cum magnis opibus, cessit cui summa potestas,
Summus cessit honos, et decas imperii,
Dignius invidia, quid aut felicius illo?
Ast quanta fuit hic vi Tibi Mentis, opus?
Relligio, Virtus, praeses Sapientia rerum,
Ponere fortunae Te docuere modum.
Sic Princeps in Te Civem non sustulit; ambo:
Rex, Civisque, uno discubere throno.
Regem Te, sceptrum, sed prisca modestia Civem
Ostendere, Titis Aureliusque parem.
Dis ali se se aequiparant; humanius ut nil,
Nil sit amabilius Te, *STANISLAE*, studes.
Aequales, olim quos natus es inter, amore
Ut Patriae superes, unica cura tua est.
Prosperitas in Te nihil immutavit; ut ut sit
Corruptrix nostri prosperitas generis.
Ergone de me mens haec incorrupta triumphet?
Heroum victrix (1) exitialis, ait?
Indignata igitur Dea, non potuisse superbis
Donis majorem vincere regno animum,
Tempestatem Erebo motam tibi suscitavit uno,
Armatas facibus fundit et Eumenides;
Ferro ignique ferunt, quae pagis, urbibus, agris,
Horrida Avernales damna queunt Furiae.
Omnia praeterea comes his Discordia miscet,
[Monstrum Tisiphone saevius anguifera]
Legibus eversis, omnem Fideique, thronique;
Ac Libertatis subruere ausa basim.
Ista gemis spectans *AUGUSTE*, tuumque dolorem
Nulla suo superat pressa dolore parens.

(1) *Prospera Fortuna.*

Sic pius Aenas pereuntis funera Troiae,
 Romuleam cladem, sicque Camille doles.
 Campns hic est AUGUSTE Tuæ virtutis: hic almae,
 Est animæ Lydius, Consillique lapis.
 Dicere fas, raros certe è mortalibus, ut Te
 Rex bone, vi tanta coeca Dea impetiit,
 Invictum sed pectus ad hoc quot inania tela
 Fregit? et in forti pectore franget adhuc?
 Rupe velut celsa, sic summo è culmine mentis,
 Despicias, insani saevit ut ira maris
 Te tumidi assiliant fluctus, te fulmina circum
 Undique densa ruant, impavidum ferient.
 Non Tua, sed Patriæ Patri tibi, publica damna;
 Et mala, quæ populus sentit acerba, dolent.
 Devotum pro gente libens et ponere promptus
 [Ne placeas solus Tu Tibi Corde] Caput.
 Cetera, fortunæ rabiecm contemnis et ictus,
 Conatusque leves debilis invidiæ.
 Macte animo! Jucunda Jovi spectacula præbes.
 Praesagum Coelo Nomen et omen habes: [p
 STANISLAUS erit *Stans Laus*, *Stans Gloria* (1) sen
 Fortunæ nisus, invidiæ que cadent.

(1) *STANISLAUS* è *Patrio idiomate significat*
Stans Gloria, vel Stet gloria.

C A R M E N

A D

STANISLAUM AUGUSTUM

POLONIÆ REGEM, MAGNUM DUCEM LITHVANIÆ

DOMINUM CLEMENTISSIMUM.

DIE NATALI SUÆ MAJESTATIS SACRO.

17 Januarij 1770.

Sacra TUE, quæ lux orditur tempora vitæ;
 Haec eadem nobis, o! REX, ingentia de Te
 Deque TVÆ Genti, à Superis Dis sorte statuta
 Fata aperit. Pelago reducis dum spicula Phoebi,
 Ac matutini pellunt dum luminis ictus
 Artificem somni, segnemque soporiferumque
 Morphea: jam vigili, haud noctis simulacra, nec ullæ
 Illusere umbræ, nec inania somnia Vati;
 Sed mentem sublime rapi, sistique supremi
 Ante Jovis solium se sensit; imagine rerum
 Nondum visarum attonitus, laetusque pavensque,

Tam nova spectandi, quanta illum, quæque cupido
 Incessit? sed enim frustra. Res unica totum
 Obruit, et subito sensus influxit in omnes;

Imprudenter agat, cum nil sibi consulit ipsa,
 Magnos consilii coctus cum improvida rumpit,
 Unus cum animae venalis voce, salutem,
 Et libertatem Patriae, legesque sacratas
 Funditus everti sinit, inconsultaque certum
 Currit in exitum; propriae sibi conscia culpa
 Advertat potius, quo peccet: et integra si vult,
 Esseque si felix, si libera, si diuturna,
 Omnem in consiliis fortunam ponat et armis.
 Objiciet melius tum, juncta cum Jove dextra,
 Arma armis, certas et vires viribus hostis.
 Castigata quidem sapiet, propriisque ruinis
 Docta, salutiferis melius stata tempora per me
 Consiliis solers concorsque impendet, et ipsa
 Prospiciet sibi, quo stet longo, et floreat aevo
 Integra, tuta, potens, sapienter libera, felix.

Quod jam verò meâ refert, oratur ut à me:
 Imponam finemque malis, metamque labori
 Ocius, ac sperat mortalis, nescius horae,
 Anxius, incertus, metuens semperque futuri.
 At mihi dilectum quod spectat, Filia, Regem:
 Heroem volo, prae reliquis mortalibus illum,
 Ardua res. Constat, nihil esse in Principe magis,
 Si quem perpetuo rebus gaudere secundis
 Forte sinam, humanis exemptum casibus ultra
 Tranquillumque. Deest illi virtutis arena.
 Attollunt ad Semideos adversa. Mihi si
 Istius ingens vis animi non nota fuisset,
 Haud illum tantis si vissem hucusque procellis
 Impeti, At alta quidem, medio vel in aequoris aestu
 Stans rupes, animo minus est immobilis isto.
Religio et Ratio, vires sunt Ejus, opemque
 Aeternis asserre solent. Placet Illius alma
 Pax mihi mentis, et est animae certissima testis
 Innocuae. Placet hic tacitus, Sceprique Thronique,
 [Si Patriae res exposcat, sit et utile Genti]

Contemptus mentis summae, laus summa decusque,
 Totum se Patriae, populique litare salutem,
 Quid memorabilius, quid majus Regia virtus
 Ostendit terris? Meriti hoc est culmen apexque.

Fixum est: regnabit, fortunâ major utraque,
 Major et invidia. Dispersis nubibus atris,
 Clarior emerget geminoque illustrior Orbis;
 Tumque Pater Patriae, tum libertatis Alumnus
 Noscetur, semperque latens in Principe Civis.

Haec post dicta Jovis, Vates quibus undique totus
 Laetitis incescit! et haec audita bonorum
 Omnia Fatorum, quam plura audire negata,
 Exacere sitim? sed enim disparuit aulae
 Coelestis facies, Votis nisi, speque relictis.

O D E

A D

STANISLAUM AUGUSTUM

REGEM POLONIAE M. D. L.

EX OCCASIONE OBLATI AB ILLO AUTORI NUMISMATIS,
EX UNA PARTE EFFIGIEM EJUS, EX ALTERA VERO LI-
BROS, CUM INSCRIPTIONE: *SAPERE AUSO*, PREFE-
RENTIS.

*Vanam esse è Numismatum et Statuarum hono-
re superbiam. STANISLAO AUGUSTO Clemen-
tissimo Regi debitaè ab Autore referuntur gra-
tiae, quod immeritum singulari beneficentia
ornet hominem, et in numero suorum collocet.*

Fastidiosam mene superbiam
Fas est, et altos sumere spiritus:
Si auri, vel argenti, vel aeris
Lemniaci liquefacta flammis (1)

(1) *Lemnos insula maris Aegæi, in qua cole-
batur Vulcanus artifex elegantissimorum
è diversis metallis operum.*

Ac in rotundum lamina ductilis,
Portare nostram cogitur icona;
Si ferre Gypsum, vel jubeatur
Nostra lapis Ligurinus ora? (1)
Ferat: sed quid vanius aspici?
Ad nos relabi propria Caesarum? (2)
Bovi invident adhucne ranae? (3)
O hominum tumor! appetentum
Frustra pusillis, tam male quae quadrent!
An fultus alta pumilio (4) basi,
Tytanus (5) aequet? Parva magnis
Contuleris, venient minora.
Subinde nanus gratior in suos
Contractus artus. Si sapiis, et supra
Te nil, et extra quaere. Nosci
Nec nimium, tibi notus ipsi
Contende. Prudens, qui sibi sufficit,
Beatus est nil animò, sua
Qui sorte contentus. Docere
Quid gravius, meliusve possint
Coeleste Verum, Philosophiaque?
Hac arte tutus, temnere cautior
Majora me suevi, nec ambì
Terribili invidiosa vulgo.
Tranquillus imos praeterit, at caput
Paulo levantes è mediocribus,

(1) *Liguria, hodie Genuensis tractus, unde can-
didissima marmora adportabantur.*
(2) *Numismata, Statuae, antiquitus solis He-
roibus ac Caesaribus erant propria.*
(3) *Nota Aesopi fabula de rana et bove.*
(4) *Pumilio idem ac pygmaeus, seu nanus, ho-
mo parvae ac humilis staturae.*
(5) *Gigantes.*

Mox garrula loquacitate
 Exagitans, sale spargit acri.
 Caelatae in auro, vel nive pulchrius
 Candente petra, Numen imaginis,
 Multum decori, saepe sed plus
 Invidiae popularis augeat.
 Quid ipsa jam sit res? meditor. Nihil;
 Firmum nihil, si marmoribus quoque,
 Ut ut durent diu, senecta, et
 Mors Populis venit, ac avara
 Aetas Colossos rodit aeneos.
 Illustrium quot dudum hominum, satae
 Corinthiis, Grajis, Latinis
 Porticibus, periëre sylvae?
 Superba signis innumeris Rhodos (1)
 Et mole solis, viscera montium
 Secare, rimariquë aduncò
 Regna Pluti (2) fuit ausa ferrò,
 Aes omne tollens, marmor et omne, queis
 Ars mira vitam, quam potuit, dedit
 Saxis, et effingens metallis
 Ora hominum, eripuitque denti,
 Ac vi malignae temporis invidi,
 Ducesque, Regesque immeritis mori,
 Virosque, quos secrevit ingens
 E populo, superisque virtus

-
- (1) *Rhodus Asiae Insula, metallis et marmoribus omnium abundantissima, aequae ac sculptoribus, quorum unus Chares Rhodium Solis colossus, septem miraculis mundi adject.*
 (2) *Plutus Rex apud veteres subterraneorum fodinarum.*

Dis miscuit, quos laus sapientiae
 Sublimis, et mens Civibus utilis
 Exemit è vulgo; salusque,
 Quos Patriae, integritasque Legum
 Defensa, gratis tradere posteris
 Jussit merentes, denique gloria,
 Quos ipsa, nesciri futuris
 Impediit, vetuitque saeculis.
 His, sculptor udo pulvere sordidus,
 Andaxque Vates, et levis, in suis
 Promisit immortalitatem
 Iconicis (1) statuis, et aris.
 Horum tamen vestigia jam quota
 Cernis? et horam si qua manent ad hauc,
 Nomen sed ignotum, sed aera,
 Sed titulos rapuit vetustas.
 Rectenè jam mortalibus omnibus
 A rite sectis rupibus? aequae
 Faso? vel imprimis petita
 Perpetuae monumenta faunae?
 Senis (2) at illud prodigium additum
 Orbis vetusti prodigiis, ubi est?
 Illi aerei, saxaeque Patres?
 Idve nemus statuarum inane?
 Labentis aevi nonne eadem manet
 Fors, et Charetes? et Phydias? Brevis
 Dies opus demolietur
 Brune (3) tumque meosque vultus

-
- (1) *Iconicis pictura, aut sculptura.*
 (2) *Sex Orbis miraculis septimum Rhodium colossus adjectum.*
 (3) *Mr Le Brun praestantissimus Varsaviae Statuarius Regius simulacrum Auctoris jusse Regis fecerat.*

Jactus procaci forte silex manu,
 Naso minorem me puerilibus
 Exponet, aut luscum, cachinnis,
 Aut mutila patienter aure.
 Oblata quod jam nomina diluit
 Lethæus amnis? Tempus edax notos
 Arrosit Heroës, et olim
 Trunca silent simulacra priscos.
 Haec optet ut vult, qui monumentò eget;
 Meum supremo proximus ut dies (1)
 Nomen vel aeterna sepultum
 Paetereat taciturnitate,
 Quid quaeso surdi pulveris interest?
 Humum perosae mentis (2) adhuc minus;
 Erepta quae terris, et astris
 Altior, ac Jove plena summo,
 Humana Caeli è vertice despicit,
 Ridens laborum, quæis nimium brevem,
 Et frivolum celebritatem
 Frivola gens hominum precatur
 Non me cornuconi dona Numismatis,
 Nec sola Magni gratia Principis
 Oblectat, ad censum fidelè
 Ingenuaq; e probaeque turbae.
 Honos, decusquè munera Regia
 In immerentem prodiga, sunt meis
 Cantanda Musis, et decenter
 Vel tenui celebranda plectrò.
 Utràque fortunà edomità, mihi
 Auguste major! Rex sapiens! Tui

- (1) *Supremus dies est vitae ultimus dies; proximus supremo est dies à morte cràstinus.*
 (2) *Perosus, exosus; mens hominis corpore soluta terram odisse et despiciere videtur.*

Me non inornatum relinqui,
 Quae bonitas, pietasque cordis?
 Brevi Tuæ me munificentiæ
 Si forsan instans eripit Atropos,
 Sed incitamenti, et caloris
 Quantum! avidæ decorum Juventæ?
 Virtutis ut eos præmia sunt, ita
 Torpentis ingens calcar inertiae,
 Hi pacis, artibusque belli
 Sunt stimuli. Tua dona, Princeps,
 Excepta grati pectoris intimo
 Sensu, calentem plus animum incitant,
 Ad devò vendum vel caducae
 Si quid adhuc superest senectæ,
 Quosque Regi et vivere Civibus,
 Jam jam sororum (1) deficientia
 [Plus septies denis ab annis]
 Fila sinunt, hodievé, crasvé
 Secunda duris forficibus; velint
 Ut fata, rumpant stamina! Sed libet
 Mori, mei Titi, meique
 Aurelii (2) memorem, piunq;ue.
 Suspiriis, tum quæ precor ultimis,
 Et Patriæ, Rex! et Tibi? publicis
 Haec nempe, ceu olor canorus,
 Adjiciam mea vota votis.
 Felicitatem Gentis, et Imperi
 Possis ad illum, quem cupis apicem
 Efferre! Libertasque, Teque
 Relligio Duce vim resuntant;

- (1) *Parcarum.*
 (2) *Titus et M. Aurelius innumeras suis veteribus amicis Statuas erexerunt.*

360,

5255/30128

— 4 —

Virtusque tempestatibus arduis
Jactata, Regum Te melioribus
 Accenseat: quo namque plus vel
 Hercule pertuleris laborum,
Augebit hoc plus posteritas Tuum
Non desituris Nomen honoribus.
 Ad gloriae metam perennis
 Molle Viris iter est negatum.
Beata posthac otia Dì Tibi,
Aeterna Dì couivia praeparent;
 Regis, Patris, Civisque, sanctis
 Muneribus sapienter uso.
Regni, Tuusque, o faxit id Indiges!
Cujus beatos ad Cineres cremat
 Thùs, in triumphali Vavelo (1)
 Arx veteris sacra Carroduni (2):

-
- (1) *D. Stanislaus in monte Vavelo.*
(2) *Carrodunum, Ptolemaeo Cracovia.*

73462